Lodzer Tageblat № 219 Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

(פּוילע טאַבעלע פון דער מלוכה-לאָטעריע)

פּרייז 10 גראשן

לאָדזשער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטן

23־טער יאהרגאַנג | 18 września 1930 r. | דאָנערשטאָג, כ"ה אלול פּ' נצבים תר"צ | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047.

אויספּאַרשונג וועגן בלוטיגען זונטאָג פערענדיגט

אנגעהויבען זיך דער ערשטער פּראָצעס געגען די אַרעסטירטע געוועזענע דעפּוטאַטען

נישט איינגעגעבענער קאָמוניסטישער שטרייק אין וואַרשא

אונאיינגעגעבענער קאָמוניסטישער שטרייק איז וואַרשא

וואַרשאַ, (טעל.) די אויספאָרשונג אַרום די זונטאָג׳דיגע בלוטיגע געשעהענישען אין וואַרשאַ איז היינט פערענדיגט געוואָרען. אין תפיסה זענען פערבליבען סך הכל 4 פּערזאָן, בײַ וועלכע מען האָט געפונען געווער און וועלכע מען איז חושד, אַז זיי האָבען פּראָוואָצירט די געשעהענישען. 185 פּערזאָן זענען בעפרייט געוואָרען, פון זיי 20 נעגען דעקלאַראַציעס, אַז זיי וועלען נישט אַרויספאָהרען פון וואַרשאַ אין 5 וואָס וועלען שטעהן אונטער פּאָליציי־אויפזיכט.

עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער דערהרג׳עטער וויטאָלד סובאַצקי איז געווען אַ קאָמוניסטישער פיהרער, קאָמענדאַנט פון דער פּראַגער קאָמוניסטישער מיליץ. זיין לויה איז געווען בעשטימט אויף היינט 5 נאָכמיטאָג. די קאָמוניסטען האָבען זיך דערויבער געגרייט צו פיערען זיין לויה און גערופען אויף היינט צו אַלגעמיינעם שטרייק אין וואַרשאַ. די לויה איז אָבער דורך דער פּאָליציי פעראָרדענט געוואָרען אויף 5 פאַרטאָגס און אַזוי אַרום צונישט געמאַכט דעם פּלאַן פון דער קאָמוניסטישער דעמאָנסטראַציע. דער שטרייק פון די קאָמוניסטען האָט זיך נישט איינגעגעבען. עס האָבען בלויז געשטרייקט עטליכע קלענערע פאַבריקלעך, פון די גרעסערע פאַבריקען איז קיין איינע נים געשטאַנען.

די קאָמוניסטען האָבען אין משך פון טאָג געפּרובט איינאָרדנען דעמאָנסטראַציעס אָבער פּאָליציי האָט זיי באַלד צוטריבען און עטליכע פּערזאָן אַרעסטירט.

פּראָצעס געגען אַ געוו. דעפּוטאַט'

לובלין, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט 11 פריה האָט זיך אין היגען קרייז-געריכט אָנגעהויבען דער פּראָצעס געגען דער געוו. דעפּוטאַטין פון וויזוואָלעניע קאָסמאָווסקא, וואָס ווערט אָנגעקלאָגט צו האָבען בעליידיגט אין איהר׳ס אַ רעדע אויפ׳ן צענט ראַלעוו-מיטינג אין לובלין, דעם מאַרשאַל פּילסודסקי.

צום פּראָצעס איז געקומען אין געריכט אַ גרויס פּובליקום, פיל פאָרשטעהער פון דער מאַכט און אַ גרויסע צאָהל זשורנאַליסטען.

די פערטיידיגער די אַדוו. שימאַנסקי און גראַלינסקי האָבען געפאָדערט דעם פּראָצעס מבטל צו מאַכען. דער פּראָקוראָר איז אַרויסגעטרעטען געגען דעם.

דאַן האָבען די פערטיידיגער געפאָדערט דעם פּראָצעס אָפּצולעגען, כדי צו קענען מאַכען אַ נייעם בעשולדיגונגס-אַקט. דאָס געריכט איז אַוועק אויף אַ בעראַטונג און שפּעטער דעם פאָרשלאַג אָפּגעוואָרפען. דאַן האָבען די פערטיידיגער ווידער געפאָדערט אָפּצולעגען דעם פּראָצעס אויף 2 וואָכען, כדי אַרויסצורופען אַלס עדות די פּרעזידיום-מיטגלידער פון מיטינג, וועלכע האָבען פאַר׳ן פּראָצעס אַ גרויסע בעדייטונג. דער פּראָקוראָר איז אַרויסגעטרעטען אויך געגען לעצטען פאָרשלאַג און דאָס געריכט האָט איהם אָפּגעוואָרפען.

דאָס געריכט איז דאַן צוגעטרעטען צו די פערהאַנדלונגען. עס זענען אויסגעהערט געוואָרען פיל עדות. דער אורטייל ווערט ערוואַרט מאָרגען.

אַרעסטירט אַ געוו. אוקראַאינישער דעפּוטאַט

פּעלם, (טעלעפאָניש צום „לאָדזער טאַגעבלאַט") היינט איז דאָ אַרעסטירט געוואָרען דער געוו. אוקראַאינישער דעפּוטאַט וואַסינטשיק.

בעפרייט א אַרעסטירטען געוועז. דעפּוטאַט

וואַרשאַ, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער נ. פּ. ר.-שער געוועזענער דעפּוטאַט פּאַוולאַק, וואָס איז אַרעסטירט געוואָרען בעת די זונטאָג׳-דיגע געשעהענישען אין טהוירן׳ איז היינט בעפרייט געוואָרען.

פערשמירט דעם פּוילישען הערב אויף פּאָסט-קעסטלעך

לעמבערג (טעלעפאָניש צום „לאָדז. טאַג.") פאָריגע נאַכט האָבען אונבעקאַנטע פערברעכער פערשמירט דעם פּוילישען מלוכה-הערב אויף פיל פּאָסט קעסטלעך.

אַ בלבול אויף יודען, אַז זיי האָבען דערמאָרדעט 2 פּוילישע זעלנער

לעמבערג, (טעל.) אין משאָרטקאָוו הויבט זיך היינט אָן אַ גרויסער פּראָצעס געגען 10 יודען, אויף וועלכע עס איז געמאַכט געוואָרען אַ בלבול, אַז זיי האָבען דערמאָרדעט און אַ טויט 2 פּוילישע זעלנער. דער פּראָצעס האָט אין לעמבערג אַרויסגערופען אַ גרויסע פּעראינטערעסירונג.

דאָלאַר-קורס איז וואַרשא

וואַרשאַ, (טעל.) דאָל האַסע אויפ׳ן דאָלאַר האָט היינט אין וואַרשאַ פּלוצלינג געפּלאַצט. מען האָט געקריגען דאָלאַרען וויפיל מען האָט געוואָלט צו 8,95. עס זענען פּערקויפט געוואָרען אויף דער וואַרשאַווער בערזע אַרום און אַרום 52 טויזענד דאָלאַר.

וואַהל בעראַטונגען איז די ציוניסטישע צ. כ.'ן

וואַרשאַ, (טעל.) די בײַ ראַטונגען פון די ציוניסטישע צ.ק.ל. דויערן ווייטער. עס זאָל שוין זיין געקומען צו אַ הסכם וועגען בולדען אַ ציוניסטישען בלאָק.

היינט ענטגילטיגע בעראַטונג בײַם געוועזענעם סענאַטאָר שערעשעווסקי

וואַרשאַ, (טעל.) דאָנערשטאָג (היינט) קומט ווידעראַמאָל פאָר אַ גרויסער וואַהל-בעראַטונג בײַם געוו. סענאַטאָר שעראַשעווסקי. אויף דער היינטיגער בעראַטונג זאָל אָנגענומען ווערען אַ ענדגילטיגע דעציזיע וועגען אַלגעמיינעם בלאָק.

פערמאַכט דעם לאָקאַל פון וואַרשאַווער טראַמוויי-אַרבייטער

וואַרשאַ, (טעל.) חיינט איז אין וואַרשאַ פער׳חתמ׳עט געוואָרען דער לאָקאַל פון די טראַמוויי-אַרבייטער (ח־טע).

וואַהלען צום דאַנציגער פּאַרלאַמענט

דאַנציג (טעלעפאָניש צום „לאָדזער טאַגעבלאַט") דער סענאַט האָט בעשטימט די וואַהלען צום דאַנציגער פּאַרלאַמענט אויפ׳ן 15 נאָוועמבער.

היינט דאָנערשטאָג, כ"ה אלול, 12 אַ זייגער מיטאָג וועט געמאַכט ווערען אויפ׳ן בית-החיים אַ הזכרה און גלייכצייטיג וועט געשטעלט ווערען אַ מצבה נאָך מיין פריהצייטיגען פערשטאָרבענעם, הייסגעליבטען און אונפערגעסליכען פאָטער

נ"ע ישראל מאיר ב"ר משה יהונתן ז"ל מאַנעלאַ

אַלע קרובים, פריינד און בעקאַנטע ווערען געבעטען צו קומען.

וועגען וואָס עס טיילט מיט

די טיפבעטריבטע טאָכטער.

ווייך אויף ימים-נוראים!

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז צו די אָנקומענדע ימים-נוראים איז געשעפט פערזעהען אין גרויסען אויסוואַהל מיט די וועלט-בעריהמטע

ווייבען פון דער פירמע שולדענריין

אין וואַרשאַ, פראַנציסקאַנער 11

גענוי צו די זעלבע פרייזען ווי אין דער אויביגער פירמע.

חוץ דעם איז מיין געשעפט שטענדיג פערזעהען אין אַ רייכען אויסוואַהל מיט "BEZ"-ווייין (אָהן אַלקאָהאָל), רויט-ווייין פאַר דיאַבעטיקער (צוקער-ליידענדע) ווי אויך אַלע סאָרטען „כרמל"-ווייינען.

ביי געלעגענהייט ווינש איך צום נייעם יאָהר מיינע ג' קונדען, געסט ווי אויך אַלע, מיט וועלכע איך שטעה אין געשעפטליכער פערבינדונג — אַ כתיבה וחתימה טובה.

מיט אַכטונג גוטמאַן, לאָדז

פּל. וואָלנאָשטשי 11, — טעל. 158-20

גאַסטראָלן פון דער ווילנער טרופּע יאהר XV אַנפּ. מ. מזאה

זאַל-פילהאַרמאָניע נאַרוטאָוויטשאַ 20

היינט דאָנערשטאָג, דעם 18 ד. ח. 8.45 אָווענט

דער דיבוק

פון ש. אַנ-סקי

מאָרגען פרייטאָג „דער זינגער פון זיין טרויער"

אַכטונג שייבלערס ראַיאָן!!

איך מאַך בעקאַנט דאָס ג' פּובליקום פון אויבענדערמאָנטען ראַיאָן דאָס די ווי״ן און מעהד פאַבריק פון דער פירמע „פּראָגרעס"

האָט געעפענט ביי מיר אַ פערקויפס-שטעלע פון אַלע איהרע סאָרטען ווייינען, ווי אויך דעם בעוואוסטען ווייין 1/4 ליטער גוטער ראַדזינען ווי״ן

נאָר 65 גראָשען

אַ גאַנצע באָטשאַנקע 1.50 אַ קוואָרט 2 זלאָטים

מיט אַכטונג

ווייין און שנאַפּס געשעפט ה. בלאַנקערט לאָדז, גלובנאַ 69.

ייין כשר!!!

ווער עס וויל זיך איבערצייגען, אַז ווייין דאַרף זיין גוט, כאָטש עס קאָסט ביליג עמפּפעהלען מיר פון דער נייער ערעפענטער ווייין און מעהד-פאַבריק

אַ פלאַש פון אַ 1/4 ליטער זעהר גוטען ראַדזינען ווייין צו פאַבריקס-פרייזען

נאָר 65 גראָשען.

צו דער בעקוועמליכקייט פון ג' פּובליקום אין ראַיאָן גרינער מאַרק און שייבלער׳ס מאַרק בעקומט מען דעם אויבענדערמאָהנטען 1/4 ליטער גוטען ראַדזינען ווייין צום פרייז 65 גראָשען אַ פלאַש ווי אויך אַלע אַנדערע סאָרטען ווייינען צו פאַבריקס-פרייזען אין די ווייין-געשעפטען: 1) פּ. ליפּעל, גרינער מאַרק 8. 2) ה. בלאַנקערט, גלובנאַ 69.

מיט אַכטונג

ווייין און מעהד-פאַבריק „פּראָגרעס"

2 אַלטער מאַרק 2

בעמערקונג: ס׳ווערט געבעטען אויפמערקזאַם צו זיין אויפ׳ן שטעמפּעל „פּראָגרעס", לאָדז.

Dr.Med. E. Reicher

ספּעציאַל ארצט

פאַר הויט האָר אין ווענערישע קראַנקהייטען דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטרא-טעראַפּיע

פּאָלודניאָווע 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8—11 פריה און 6—9 אָווענד. זונטאָג פון 9—1 מיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

Z prawami gimnazjów państwowych

GIMNAZJUM HUMANISTYCZNE MĘSKIE

I. KACENELSONA

Cegielniana 28, tel. 151-79

אין ביידע אָפּטיילונגען פון אונזערע פּרעבעל-שולען גן-ילדים צעגעלניאַנאַ 28 — (אָפּטיילונג: קילינסקיעגאָ 120)

ווי אויך אין די פּאַראַלעלע אָנפאַנגס - קלאַסען ווערען אָנגענומען קינדער אָהן פּאַרבערייטונג.

אין פּרעבעל-שולע—אין עלטער פון 4 יאָהר און ווייטער, אין די אָנפאַנגס-קלאַסען—פון 6 יאָהר אָן.

די קאַנצעלאַריע איז אָפען פון 10 ביז 2 פאַרמיטאָג און פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג.

די דירעקציע.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה

עס ווערט געדאַווענט ראש-השנה ויום-כפּור

— אין — „ווייסען זאַל" זאַכאָדניאַ 43

מיט דעם בעריהמטען אָבערקאַנטאָר

ה' בנימין קיהן

מיט אַ גרויס איינשטודירט כאָר. בעקוועמע פּלעצער! היגיענישע איינריכטונג. פערזעהט אייך מיט פּלעצער. פּלעצער ווערען פערדינגען טעגליך פון 9 פריה ביז 10 אָווענד. — בעמ.: מוצש"ק ווערט נאָר פערקויפט בילעטען פון 7—8 אָווענד.

מיט אַכטונג י. מ. ווייסטרויב.

אַ טיץ ראש-השנה קאַרטען נאָר 60 גראָשען

מיט דעם אייגענעם נאָמען — דער שענסטער אויסוואַהל ביי מ. ארבאַך, פּיעטריקאָווער 34, אין הויף, אין דרוקעריי און סטעמפּעל-פאַבריק.

Dr. HERSZFINKEL

Zawadzka 15, tel. 111-87

ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

אַ געזיכערטע עקזיסטענץ.

כדי צו עפענען אַ קאָנפעקציע און אַ שניט-געשעפט אין בעסטען צענטרום אויף דער פּויזנער פּראָווינץ אין אייגענעם הויז

זוך איך אַ שותף מיט קאַפּיטאַל

די עקזיסטענץ איז געזיכערט. אָפערטען אין דער פּוילישער שפּראַך אָפּצוגעבען אין אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאַגעבלאַט" אונטער "Wspólnik"

Dr. M. WOLFSON

וואָסכאָדניאַ 17

צוריקגעקעהרט.

Dr. med B. DONCHIN

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

פּיעטריקאָווער 90, טעל. 221-72

נעמט אָן פון 10—1 און 4 — 7.30

גוטער רושם פון קורטיוס'עס רעדע אין גענף

האנס הערצעל בעגאנגען זעלבסטמארד

פראנצויזישע פרעסע וועגן קורטיוס רעדע אין גענף

פאריז, 17. (מו)

די רעדע פון דייטשען אויסערן-מיניסטער קורטיוס אין גענף וועט שטארק פארגעקריטיקירט אין דער פראנצויזישער פרעסע. „זשורנאל" בעטאנט, אז די רעדע איז געווען געהאלטען אין אזא טאן, ווי מען האט דאס גאר אנדערש נישט געקענט ערווארטען פון א מענש, וואס ביציכענט זיך אלס געטרייער יורש פון שטרעזעמאנ'ען. „פעטיט פאריזיען" זעהט אין קורטיוס'עס אויספיהרונגען אן אויסדרוק פון גוטען ווילען. קורטיוס האט געמאכט די גרעסטע אנשטרענגונגען כדי צו בעווייזען, אז די דייטשע אויסערן פאליטיק וועט נישט קוקענדיג אויפ'ן וואהל-נצחון פון די רעכטע, בלייבען אונפעראנדערט, און א ענהליכען זין זאגט זיך ארויס דער „מאטען". די רעפובליק און אנדערע צייטונגען. אייניגע בלעטער וואונדערן זיך בלויז הלמאי, קורטיוס האט מיט קיין איין ווארט נישט דערמאנט די פריהערע עוואקואציע פון ריין-געביט.

האנס הערצעל בעגאנגען זעלבסטמארד

פאריז, 17. (יט"א)

אין באָרדאָ איז בעגאנגען זעלבסט-מארד האנס הערצעל, דער זוהן פון ד"ר טעאדאר הערצל.

האנס הערצעל האט איבערגעלאזט 2 בריף איינעם צו זיין שוועסטערן-זוהן און איינעם צו זיין יוגענד-פריינד ד"ר קוגולער פון וויען. דערוויל איז נאך נישט פעסטגעשטעלט, אויף וועלכען בית עולם ער וועט קומען צו קבורה.

ווי בעוואוסט, האט זיך האנס הערצל געהאט געש'שמד'ט אויפ'ן קאטוילישען גלויבען, אין יאהר 1927 האט ער פער-עפענטליכט אן ערקלעהרונג, אז ער געהער נישט צום קאטוילישען גלויבען. ער געהער אבער אויך נישט צום יודישען גלויבען, ווייל די יודען גליבען נישט אין יעזוס'ן. זיין רעליגיע וואלט ער גע-קאנט אנרופען נאציאנאליזם.

קאמיסיע פאר דער פאן אייראפא-פראגע

גענף, 17 (טו) דער פעלקער-בונד האט בעשלאסען צו שאפען א קאמיסיע וואס זאל בעשטעהן פון מיטגלידער פון אלע אייראפעאישע מלוכות פאר דער ווייטערער בעהאנדלונג פון דער פאן-אייראפא-פראגע. די קאמיסיע וועט אויך האבען דאס רעכט אויסצוהערען די מיינונגען פון נישט אייראפעאישע מלוכות און פון מלוכות, וואס געהערען נישט צום פעלקער-בונד, ווי סאוו.-רוסלאנד און טערקיי.

די צייט ווען די קאמיסיע זאל זיך צוזאמענקומען איז נאכנישט בעשטימט געווארען.

פוילען, ארץ-ישראל און דער נאהענטער מזרח

א רעפעראט פון ד"ר ב. הויזנער

די געזעלשאפט „למען ארץ ישראל" ארדענט איין שבת 27/IX און זאל פון „הזמיר" א רעפעראט פון ד"ר ב. הויזנער, פוילישער ראנדעלס אטאשע אין א"י. א. ד. ט. „פוילען ארץ ישראל און דער נאהענטסטער מזרח". דער רעפע-ראט וועט געווים ארויסרופען א גרויסע פעאינטערעסירונג צווישען דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

אויסער דעם רעפעראט וועט אויך פארקומען א דיזה בעראטונגען און פער-זאמלונגען צווישען די סוחר'שע און אינ-דוסטריע קרייזען וועגען דער האנדעלס מעגליכקייט פון פוילען קיין א"י.

אויטאבוס-בעזיצער ארגאניזירען זיך

(ב) דער פעראיין פון די אויטאבוס-אונטערנעמער, האט בעשלאסען זיך צו ווענדען ן צודער רעגירונג מיט א בויטע, אז די קרייז-דירעקציעס פא רעפענטלי-כע ארבייטען זאלען ארויסגעבען ער-לויבנישען פאר אויטאבוס-קאמוניקאציע אויף די געמען פון די אונטערנעהמער, און אז מען זאל פעראיינהייטליכען דעם קאנטראל סיסטעם איבער די אויטאבו-סען.

דער ערשטער יאהרצייט פון לואי מארשאל

ניו-יארק, 17. (יט"א)

אין טאג פון דער ערשטער יאהר-צייט פון לואי מארשאל איז פארגעקו-מען אן אזכרה אינ'ם גרויסען „עמנואל" טעמפעל. הרב שולמאן האט געהאלטען א רעדע.

יודישע פאבאר-פליכטיגע

וועלען זיך נישט דארפען שטעלען יום-כפור

ווארשא, 17. (יט"א)

דער פרעזעס פון דער ווארשאווער קהלה פארבשטיין האט בעקומען פון בריף פון דער פראווינץ, אז פיל יודישע יונגעלייט פון פאבאר עלטער וועלען זיין מוזען צושטעלען צו דער פאבאר-קא-מיסיע ערב יום כפור און יום כפור. פרעזעס פארבשטיין האט וועגען דעם גערעדט מיט פולקאווניק ראבינער מי-זעם און נאך אן אינטערוויו איז אויס-געפועל'ט געווארען, אז די יודישע יונגע-לייט, וואס דארפען זיך שטעלען צו דער פאבאר קאמיסיע דעם 1. 2 און 3 אק-טאבער, וועלען זיך קאנען צושטעלען דעם 6. אקטאבער.

טעאטער און קונסט

„ווילנער טרופע"

די „ווילנער טרופע" גיט שוין די לעצטע פארשטעלונגען פאר איהר אפ-פאהרען קיין אויסלאנד. די אנאנסירטע פארשטעלונגען וועלען נישט איבערגע-חזר'ט ווערען.

היינט שפילען די ווילנער ש. אנסקי'ס „דבוק". די „ווילנער" טרופע איז די איינציגע, וואס האט זיך בערימט גע-מאכט מיט דער הערליכער אויפפיהרונג פון „דבוק".

מארגען, פרייטאג צו הנחה-פרייזען „דער זינגער פון זיין טרויער" פון אסיפ דימאוו.

בעשטראפט פאר פעלשען א ביכעל פון קראנקען-קאסע

(וו) אייזיק שיינבערג (נייע ציגעל-גאס 40) איז בעשטראפט געווארען אויף 2 וואכען ארעסט פאר פעלשען א ביכעל פון קראנקען-קאסע.

דעפראודאציע פון 27.000 זל.

(וו) י. קונצע, א בעאמטער פון א לאדזער באנק, האט דעפראודירט 27000 זל. דאס קרייז-געריכט האט איהם פער'-משפט אויף אנדערטהאלבען יאהר תפיסה דאס העכסטע אורטייל בעשטעטיגט.

אויטאבוס-קאמוניקאציע

לאדז – רודא-פאביאניץ

(וו) דעם 20. ד. ח. וועלען אויפ'ן שטח לאדז–רודא - פאביאניץ אנהויבען קורסירען פאסאזשיר-אויטאבוסען.

א בילעט וועט קאסטען 35 גראשען פון מארישין קיין לאדז 25 גראשען, פון ראקיטשין קיין לאדז 15 גר.

א ווירקליך
גוטען ראדיא
קויפט מען נור
ביי **ריינער** פעטריקאווער 142

מאטארען

אויף גוטע זיידענע סחורה

(§) אין משה ליפשיצ'ס זייד-געשעפט (פיעטריק. 79) האבען זיך געכאפט גע-יאוועט צוויי עלעגאנטע דאמען, וועלכע האבען בלומרש געוואלט קויפען זייד. „אונצופרידענע" פון די געוויזענע מוס-טערן זענען זיי אוועק. דאן האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די מיינערע קליענט-קעס האבען צוגע'גנב'עט 3 שטיק זייד פאר עטליכע הונדערט זל. מען איז גע-לאפען זוכען די ספריטנע גנב'טעס, אבער זייער געפיין איז שוין נישט געווען.

אויספלוגען

די לאדזשער אפטיילונג פון דער יודי-שער געזעלשאפט פאר לאנד-קענט-שאפט ארגאניזירט פאלגענדע אויספלו-גען: שבת אין די פאבריקען פון „ווי-דזעווער מאנופאקטור", נאכמיטאג — מיליטערישער בית-עולם ביי זשגוב; זונ-טאג אין סינאגאגע אויף קאשטשושקי און וואלבארסקא, קווארטאל בפלוט און יודישער בית-עולם; נאכמיטאג — וואוינונג קאלאניע און פאלעשע; ד. 14 און 15 אקטאבער — קיין ווארשא. איינשרייבונגען אין סעקרעטאריאט (פיע-טריקאווער 56).

פולע טאבעלע פון די געווינסטען / 5-טע קלאס — 8-טער טאג פון דער ציהונג

50.000 zł. na nr.: 160169.
20.000 zł. na nr. 54037.
10.000 zł. na n-ry: 123979, 131005 168066.
5.000 zł. na n-ry: 141136 145439.
3.000 zł. na n-ry: 37112 37043, 50544 132422, 145734.
20.000 na n-ry: 553 8591 15021 29566 63064 66724 105758 126369 131274 165517 191424.
1.000 zł. na n-ry: 25070 32957 34399 45929, 52864 57798 70191 71493 80160 90719 119414 124964 160674 170628 174844 176907 177826 188645 189305 197466 199118 202463.
600 zł. na n-ry: 2541 3854 6927 27722 30014 31553 45194 47912 48735 64569 70709 73965 84831 35387 89156 96660 106401 121158 122575 122977 124569 128096 128179 138932 148043 156652 157816 158161 162044 164716 169198 184911 190798 192692 202158 204422 207183 209886.
500 zł. na n-ry: 706 815 1142 3185 6552 8821 10186 10551 12388 18054 19910 19914 20473 26561 27366 28365 31357 31492 34357 34364 40607 41483 41593 41848 44443 45175 45495 46157 464453 47573 49954 51213 515591 52359 54183 54782 54926 57959 61155 63921 65705 66761 67859 67919 69133 69344 69494 70513 73262 74673 75635 75617 75835 77486 77681 79153 79558 79779 80109 80611 80938 83045 83420 84214 84335 85252 89810 91828 93092 94730 96664 97994 100788 101107 104090 106391 107033 134310 134354 134824 135446 135752 142174 145733 146019 156270 156426 156561 161224 163377 164120 164146 164787 165645 166318 170521 172014 176198 176737 176854 180376 182086 182357 185962 186326 187443 187721 189993 190223 191946 192930 195192 197730 198460 199151 199575 200873 202443 202592 205602 207465 207815 208016 208584 208621.

123 249 74 441 544 99 623 709 898 981 1232 308 45 91 475 563 606 43 2077 135 620 21 63 77 750 949 50 3071 165 355 416 515 50 664 90 707 841 4079 9 124 338 563 77 624 42 744 78 5082 311 500 1 8 615 79 94 865 932 70 6004 29 75 78 217 309 75 457 67 602 53 722 3347 7033 63 109 50 212 49 339 65 72 71 433 54 644 52 71 797 879 89 980 8048 64 99 184 207 9 30 88 354 519 712 22 46 48 831 900 72 9120 221 54 362 494 95 562 625 741 94 877 99 10039 118 76 319 66 417 565 611 57 11016 311 415 602 60 711 76 838 72 920 92 12014 93 95 164 219 23 51 323 85 577 846 13036 48 54 198 242 51 64 67 309 37 530 67 85 623 733 859 65 945 14180 212 48 96 346 89 128 70 594 644 61 869 15074 107 285 442 92 671 84 758 909 43 16008 63 211 66 83 384 584 914 17152 221 33 62 302 47 88 95 660 81 704 30 86 868 929 57 18018 34 126 87 95 206 342 431 62 688 773 81 843 59 19073 97 98 100 217 608 305 417 83 604 67 707 814 923 20006 18 34 58 92 104 20 40 64 314 50 87 466 592 656 716 80069 86 97 955 59 21014 73 76 92 137 262 96 307 419 508 12 701 969 86 22011 82 76 153 444 613 19 740 43 866 917 42 69 23024 106 284 329 69 494 524 27 634 834 24001 45 115 16 60 74 86 342 66 98 412 32 635 40 59 77 929.

25162 206 370 419 43 648 773 94 916 65 87 26045 65 130 288 302 13 482 504 13 625 799 911 27115 351 76 489 535 45 630 65 81 721 47 48 817 937 39 73 99 28309 17 23 63 527 39 89 629 826 39 76 930 29312 479 690 717 806 12 929 30016 21 38 58 96 129 46 275 84 491 630 69 819 908 53 31070 204 6 78 359 81 97 485 684 788 802 52 32140 88 94 264 80 323 26 413 505 23 611 85 727 35 962 33065 129 34 43 206 58 405 83 578 633 58 720 848 994 34039 151 53 62 83 212 21 70 319 410 567 651 59 711 817 912 35022 200 499 508 25 53 689 731 964 36005 25 176 309 444 584 764 917 69 37058 188 210 44 78 306 56 455 76 91 669 95 799 907 49 38095 112 41 51 287 524 90 656 864 944 98 39013 18 48 63 79 175 356 445 73 75 519 85 98 728 40 76 946 93 40052 109 64 76 77 260 93 490 708 865 89 41032 181 83 301 25 411 45 654 705 99 824 68 947 85 42124 43 242 370 412 586 792 877 958 43069 111 27 45 99 223 31 389 479 678 810 52 933 57 44011 130 62 64 217 50 316 469 584 702 3 7 67 900 26 45038 90 102 82 207 47 53 311 54 95 97 414 15 607 29 809 46126 35 222 24 83 326 61 75 505 739 826 47021 44 50 67 113 69 72 216 323 478 528 71 609 94 799 922 3693 48035 86 133 66 09 44 98 398 498 545 707 9 808 70 74 974 49005 22 23 76 82 86 123 260 300 458 579 637 471 72 885 922 33 91.

50097 237 65 78 326 43 73 432 534 58 793 823 91 51191 369 421 688 759 61 802 52052 72 222 82 83 416 643 825 53062 214 99 496 856 912 94045 110 211 393 432 511 26 674 742 820 25 55036 40 209 17 372 487 603 38 75 742 884 966 56072 25 55036 40 209 17 372 484 603 38 75 742 884 966 56072 81 438 53 610 712 58 65 829 901 34 57185 97 281 306 25 58 88 427 53 70 73 503 657 63 96 98 846 92 58135 244 77 361 482 536 604 803 28 977 59021 39 41 387 60109 23 27 32 324 42 405 548 708 75 824 29 96 61173 74 254 73 328 87 473 546 59 773 967 62030 62 195 276 315 48 528 59 662 69 793 992 63010 16 84 244 447 84 610 41 98 793 818 44 60 947 64027 119 87 90 201 13 373 421 679 65073 262 63 74 412 60 67 82 550 86 742 826 948 74 66070 180 221 95 567 615 54 742 56 89 80C8 65 88 67039 124 26 51 321 24 416 18 34 62 63 530 815 16 53 942 49 55 68026 170 288 364 568 92 793 859 99 984 69072 93 144 80 84 205 46 393 416 21 698 874 88 937 74.

70004 172 80 408 49 516 39 77 623 24 79 818 80 949 95 99 71011 46 147 56 341 422 76 532 42 712 16 972 74 80 72001 118 41 96 237 74 594 983 85 94 73009 324 415 62 601 12 76 796 801 8 905 18 57 74002 32 49 80 130 45 49 205 339 92 488 620 724 811 66 937 62 75068 92 103 12 22 389 98 517 48 633 903 9 70 76060 83 90 102 95 316 587 93 605 20 46 843 56 927 77068 87 182 93 282 364 71 93 400 590 607 19 28 30 33 710 44 838 78005 74 313 67 490 525 654 796 873 90 068 79013 94 119 34 249 76 320 30 72 99 430 60 760 98 866 94 929 79.

80019 33 121 244 67 375 80 98 495 509 13 616 28 99 838 84 956 81018 126 36 59 231 337 417 24 524 39 78 646 82038 39 41 93 189 292 432 38 618 76 96 889 960 83039 57 165 79 293 433 39 49 77 96 733 63 816 44 991 84124 69 268 345 676 723 974 85009 65 101 223 29 59 384 402 65 590 725 86041 45 137 306 47 78 513 703 54 85 87069 160 440 610 701 8 44 833 74 88018 50 142 51 60 62 310 756 959 89034 70 89 100 48 291 327 420 24 53 85 555 645 740 47 56.

90007 73 82 156 306 35 62 81 426 585 648 80 835 62 957 60 91014 360 442 527 37 83 680 714 57 823 907 92158 217 30 90 411 70 76 81 93 610 93059 85 193 332 93 415 510 80 798 951 94105 268 331 80 458 511 606 978 95019 125 208 72 355 408 27 68 91 95 303 13 30 99 656 88 744 50 96158 71 88 200 37 366 595 74 818 929 97021 42 231 41 370 440 85 504 88 603 4 711 876 98016 59 115 211 409 29 517 627 37 728 60 873 99248 82 333 532 68 78 86 92 602 819 46 48 966.

100079 91 706 819 75 934 48 101151 98 296 303 77 442 91 628 743 962 73 77 102233 64 329 47 455 63 91 580 658 85 773 804 15 66 86 103008 131 44 50 205 312 13 83 416 38 575 845 54 87 104105 98 260 590 610 35 37 718 819 935 105084 258 398 576 606 56 65 828 63 907 106074 83 117 256 77 304 22 418 549 50 600 702 903 107045 57 82 163 204 72 78 403 15 18 30 48 49 87 524 96 631 46 78 738 822 59 743 76 93 108015 33 90 132 72 258 81 300 20 23 40 472 551 673 822 63 93 951 109041 59 206 78 409 80 563 620 67 727 42 851.

110028 63 74 78 85 248 93 354 459 64 547 609 787 927 73 111023 68 160 212 311 418 27 47 657 774 808 912 53 112003 139 237 318 48 570 629 35 37 743 809 88 974 113251 382 494 514 46 57 645 757 831 34 71 932 88 94 114054 81 342 73 81 425 529 39 612 64 774 901 16 32 33 67 115045 51 184 421 69 640 732 34 931 116057 361 460 500 779 83 86 868 992 117031 99 111 32 39 92 249 373 447 509 69 703 13 27 801 21 77 939 118023 28 75 110 78 98 227 45 364 454 590 717 71 84 862 910 26 48 119004 127 212 548 72 98 679 718 50 75 953 94.

120023 51 66 285 407 654 917 21 67 121067 90 179 214 38 301 82 416 535 96 665 96 829 122111 52 71 72 334 45 739 64 808 66 921 31 123000 22 47 48 62 204 52 305 424 819 31 124111 33 71 84 310 625 27 74 736 857 68 125054 148 264 69 77 619 85 97 756 836 43 949 54 79 126041 167 215 57 65 353 58 414 20 62 589 92 95 639 65 812 57 942 127399 866 128166 304 44 94 697 834 903 129004 70 218 24 399 405 59 61 74 550 711 918.

130002 65 123 33 226 310 24 82 87 471 628 39 66 97 719 808 913 15 61 131121 242 328 411 619 25 46 966 132050 03 77 239 72 383 423 502 685 87 878 934 44 133045 240 96 348 519 81 88 606 8 30 794 835 59 942 134066 161 65 258 425 52 543 790 135205 357 67 637 61 796 884 981 136152 329 432 671 875 994 137188 88 272 78 370 401 23 46 531 717 55 862 138099 109 28 222 38 344 58 64 91 471 75 83 577 95 861 951 86 139093 313 25 682 83 792 812 909.

140082 116 458 565 640 45 819 31 40 97 904 10 53 74 90 141267 451 503 18 28 85 92 628 750 843 951 142007 132 231 36 318 91 434 595 629 770 75 81 88 826 96 946 143259 72 418 29 42 639 57 703 79 988 145011 22 66 323 501 84 89 649 79 837 146212 66 377 679 745 147015 72 76 286 436 531 716 41 93 932 148024 81 160 291 316 21 38 411 26 35 72 720 46 80 887 994 149008 23 90 289 410 51 507 642 752 896.

150103 47 83 202 309 11 53 63 406 21 575 86 775 854 918 151033 54 547 57 657 841 152125 29 72 203 326 408 44 564 746 63 849 76 81 981 83 153022 84 125 34 35 223 26 87 342 82 86 661 98 726 49 80 873 981 154124 449 508 11 44 60 72 91 631 32 79 892 985 155017 21 66 266 304 16 84 405 546 57 61 666 755 946 63 156279 323 427 34 50 68 92 726 71 38 157002 4 123 213 356 548 665 773 811 17 940 76 158136 231 313 420 58 89 574 65 74 853 65 991 159006 18 274 396 448 563 638 75 747 96 850 63 95 920.

160047 79 91 123 200 4 468 98 629 812 65 90 951 55 57 161030 192 268 464 88 671 86 704 27 35 53 862 914 162355 482 678 745 921 51 163004 90 153 250 326 408 27 43 58 606 75 739 81 818 30 43 945 53 164071 81 172 245 363 402 30 503 24 762 902 6 41 165113 18 21 42 77 433 591 630 825 910 166027 62 141 200 43 300 66 76 401 24 36 817 38 93 997 167019 30 134 210 63 327 45 77 556 79 704 948 77 84 88 168004 49 59 175 205 58 321 467 511 602 6 24 853 95 960 169165 87 253 383 422 601 707 31 75 842 933.

170032 52 179 217 363 91 430 56 92 682 726 857 945 86 93 171077 320 460 70 528 29 669 8.3 978 172041 119 316 40 64 70 476 538 745 937 173001 10 16 19 135 69 251 69 402 94 565 600 25 756 92 877 904 174054 78 359 423 611 727 869 949 68 99 175104 98 275 92 320 431 503 29 34 40 67 99 813 40 83 91 909 46 64 176152 218 30 43 49 333 62 65 82 421 29 811 65 70 90 177049 55 324 63 495 548 62 712 75 81 952 178036 200 43 84 389 526 65 605 21 72 739 43 50 179097 187 207 60 426 517 85 659 72 717 871 908 21.

180070 172 77 249 54 94 322 479 84 524 53 623 40 72 758 80 906 181063 82 200 331 42 54 58 474 566 85 648 746 60 873 182004 17 83 96 158 74 350 57 99 429 539 82 688 901 23 183113 359 4.0 526 40 742 63 69 934 97 184049 142 243 537 60 99 601 83 732 830 69 959 185084 107 13 61 259 326 34 789 94 808 186096 216 40 44 56 79 339 58 442 85 577 722 23 31 838 83 910 187079 265 425 85 526 62 958 61 188107 41 62 266 324 52 72 88 640 64 721 46 812 59 88 997 189067 200 19 23 25 41 495 523 638 94 712 807 87 936 44 74.

190171 234 506 76 634 739 95 915 38 191187 94 201 321 63 437 518 94 677 95 88 724 926 192033 48 59 63 196 292 613 36 774 79 826 71 193169 219 509 13 65 653 701 708 19 36 911 194176 210 41 302 74 85 525 607 739 827 195027 43 47 92 219 449 638 46 778 928 196190 97 336 63 488 636 64 92 99 713 820 26 42 96 907 38 50 53 197064 215 356 496 504 694 705 713 43 830 961 198050 113 243 286 358 416 27 28 638 199074 120 34 51 200 99 447 520 646 76 81 700 997.

200009 73 103 80 239 58 83 311 27 95 481 95 522 27 51 58 685 815 22 73 953 201038 129 281 369 622 58 98 722 202006 240 391 514 41 607 843 203047 86 112 34 227 363 424 506 8 26 29 56 698 793 932 204046 77 88 114 65 219 94 300 26 28 488 525 55 81 85 601 5 716 27 894 912 89 205104 58 442 76 358 406 853 972 76 84 206131 260 304 98 623 755 63 801 4 958 68 207013 145 333 60 74 450 550 687 705 42 52 76 989 208000 66 179 200 395 473 516 61 687 725 822 38 92 959 60 85 209238 64 328 33 546 86 99 600 16 38 744 61 870 978 85.

די מארגענדיגע
פרייטאג-נומער
פון
לאדזער טאגעבלאט
וועט ווידער זיין זעהר
אינטערעסאנט, בעלעהרענד און אינהאלטסרייך
12 זייטען גרויסן פארמאט
15 ארטיקלען און בעשרייבונגען
און קאסט נאר
25 גראשן

פאר עמיגראנטען קיין קא-נאדע

די לאדזער אפטיילונג פון דער יו-דישער צענטראלער עמיגראציע-געזעל-שאפט „יעאס" (קילינסקי 49) מעלדעט, עמיגראנטען קיין קאנאדע, וואס הא-בען פערמיטען און בעזיצען נאך נישט קיין שיפס-קארטען, דארפען זיך אין זייער אייגענעם אינטערעס, ווענדען צו אונזער געזעלשאפט, וועלכע וועט זיי פערלייכטערען די רייזע קיין קאנאדע.

פערלייכטערונג

פאר ימים-נוראים-וואונשען

די לאדזער פאסט-דירעקציע האט בעשלאסען פון היינט אנצונעמען ביים פענסטערל נומער 23 (אויף דער הויפט-פאסט) גרעסערע פעקלעך וואונש-אי-בערשיקונגען. דאס וועט מעגליך מא-כען, אז די ראש השנה-וואונשען וועלען אנקומען צו דער צייט און אויך די פאסט-קעסטלעך אין שטאט וועלען נישט צופיל איבערגעלאדען ווערען.

4 חדשים תפיסה פאר דעזערציע

(§) הירש גוטמאן איז פער'משפט געווארען אויף 4 חדשים תפיסה (אויס-צופיהרען דעם אורטייל אין 2 יאהר ארום) דערפאר, וואס ער איז אוועק-געפאהרען קיין דייטשלאנד נאכדעם, ווי די פאבאר-קאמיסיע האט איהם אנ-ערקענט אלס א דינסט-פעהיגען.

לייענט און פארשפרייט
דאס
„לאדזער טאגעבלאט"

Dr. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 126-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוועכע. אלע-ארט אנאליזען
בעהאנדלונג מיט קווארק-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2, און פון 6—9 אוונט.
בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

ווכטיג פאר דער יוד. בעפעלקערונג
פון דרום'דיגען טייל פון אונזער שטאט (שייבלערס ראיאן)
וואו עס האט זיך געעפענט אן אפטיילונג
קאצענעלזאנ'ס גן-ילדים
(פרעבעל אנשטאלט) און א מאדערנער 7-קלאסיגער שול מיט א רעגירונגס-פראג, וואס נעמט אויך אריין א גרויסער מאס העברעאישע לימודים און רעליגיע. — קינדער (פון 4 יאהר אין פרעבעל-שולע און פון 6 יאהר אין שולע) ווערען איינגעשריבען יעדען טאג פון 10—1 פארמ. אין דער קאנצעלאריע פון דער שולע
קילינסקיעגא 120
Kilińskiego 120

לאדז
18 סעפט. 1930
זון אויפג. גג: 5.12
זון אונטערג. צנג: 5.49
דאנערשטאג, כ"ה אלול תר"ץ
פ' נצבים

טאג-כראניק

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1912

היינט, מיטוואך דארפען זיך צו-שטעלען צו דער רעגיסטראציע אין מי-ליטעריש-פאליצייאישען ביורא אויף פיעטריקאווער 212 די יונגעלייט, וועל-כע זענען געבוירען אין יאהר 1912, וואוינען אויפ'ן שטח פון 4. קאמיסאר-יאט און זייערע פאמיליען נעמען הויבען זיך אן מיט

H Ch I J K L Ł

וואס וואוינען אין 11 קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט —

R S T U W Z Ż

צו דער רעגיסטראציע מוז מען מיט-נעמען א פאס, אדער א מעטריקע מיט א פאטאגראפיע בעשטעטיגט דורכ'ן הויז ווירט און ענטשפרעכענדען פאליציי-קאמיסאריאט, ווי אויך א שול צייגניש, צוועקמעסיג א האנדווערקער בעשטעטיגונג

די הכנות צו דער וואהל-קאמפאניע

„צענטראלעוו" וויל ארייננעהמען דאס דייטשע בירגערטום אין זיין וואהל-בלאק

(§) נעכטען איז אין לאדז פארגע-קומען א זיצונג פון דעם עקזעקוטיוו פון דער דייטשער סאציאליסטישער אר-בייטס-פארטיי אין פוילען מיט'ן אנטייל פון דעלעגאטען פון קאטאוויץ און אוי-בער-שלעזיען.

דער נעוו. דעפוטאט צערבע האט אפ-געגעבען א בעריכט פון די אונטערהאנד-לונגען מיט די איבריגע סאציאליסטישע פארטייען פון די נאציאנאליסטישע פאר פארטייען פון די נאציאנאלע מינדער-הייטען. צו קיין פארשטענדיגונג איז נאך נישט געקומען וועגען דעם ווען רעזשידירען א צווייטע קאנפערענץ אין ווארשא.

נאך דער דיסקוסיע איבער'ן בעריכט איז געבליבען, צוזאמענצורופען אין לאדז א צווייטע קאנפערענץ מיט פארשטע-הער פון דער הויפט-פערוואלטונג און פון פארשטעהער פון די אויבער-שלע-זישע דייטשע ארבייטס-פארטייען, כדי צו רעגולירען דעם ארייננטריט אין „צענטראלעוו"-בלאק, אדער צוצושטעהן צום בלאק פון די סאציאליסטען פון די נאציאנאלע מעוטים.

• • •

(ב) דער פארשטעהער פון דער דייטשער בירגערליכער פארטיי געוו. דעפוטאט אוטא האט ערקלערט אין אן אינ-טערוויו מיט א פרעסע-פארטרעטער, אז זיין פארטיי האט שוין מעהרערע מאל בעקומען פארשלאגען פון „צענטרא-לעוו" זיך אנצושליסען אין איהר וואהל-בלאק.

• • •

צוליב די וואהל-פארבערייטונגען פון לאדזער „צענטראלעוו" איז ארויסגע-פאהרען קיין ווארשא שטאט-פרעזידענט זשעמיענצקי. אין ווארשא וועט רעגי-רירט ווערען, ווער עס זאל שטעהן אין דער שפיץ פון דער ליסטע אין לאדז.

וואיעוואודזטווא זאגט-צו דעם מאגיסטראט

צו העלפען פערענדיגן די הייזער אויף פאלעשיע

(§) אין דער לאדזער וואיעוואודזטווע איז פארגעקומען א קאנפערענץ מיט פאר-שטעהער פון מאגיסטראט-פרעזידיום מכח דעם בוי פון דער שטאטישער וואוינונגס-קאלאניע אויף „פאלעשיע".

וויצע פרעזידענט ד"ר וויעלינסקי האט אנגעוויזען, אז צוליב געלד-מניעות איז שווער אויסצופירען די 12 הייזער, וואס שטעהען און רויהען צו-שטאנד. די עיקר שוועריגקייט איז, וואס „באנק גאספאדארסטווא" האלט אויף די שטאט מיט'ן אויסצאהלען איהר די אנערקענטע הלואה פון 3 און האל-בען מיליאן זל. די ראטעס פון דער הלואה בעקומט דער מאגיסטראט ערשט נאכדעם, ווי עס ווערט אין דער מלוכה-באנק פארגעשטעלט די רעכנונגען פאר די פארטיגע ארבייטען. דערפאר פעהלט שטענדיג געלד אויסצופארטיגען א גאנ-צען אביעקט. ד"ר וויעלינסקי האט דער-ריבער געבעטען דער וואיעוואודזטווע, אז „באנק גאספאדארסטווא קראיאווע-גא" זאל אויסצאהלען דעם לאדזער מאגיסטראט די נויטיגע סומען. די וואי-עוואודזטווע האט צוגעזאגט צו מאכען בעמיהונגען וועגען דעם.

* * *

א גרויסער באד-אנשטאלט אויף פאלעשיע

(§) דער מאגיסטראט טרעט צו צו פארעפענטליכען א קאנקורס אויפ'ן בוי פון א ספעציעלען בנין פאר א באד-אנשטאלט אויף פאלעשיע. אין דער באד-אנשטאלט, וועט זיך אויך געפינען אן עלעקטרישע וועשעריי.

שטראף-פראצענטער און עקזעקוציע-קאסטען פאר שטייערן

קאנען און מוזען איצט רעדוצירט ווערען

דרינגענדער ווענדונג פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער

(ה) אין שייכות מיט'ן בעשלוס פון קאנגרעס פון די האנדעלס-קאמערן אין לעמבערג, אז עס איז נויטיג צו פער-קלענערן די שטראפען פאר אפשלע-פען מיט'ן איינצאהלען שטייערן און צו רעדוצירען די צינזען פאר פראלאנגי-רען די צאהלונגס טערמינען פון שטייערן ביז 8 פראצענט יעהרליך, ווי אויך צו פערקלענערן די עקזעקוציע קאסטען ביז 2 פראצענט, — האט די לאדזער האנדעלס-קאמער זיך געווענדעט צום פערבאנד פון די האנדעלס-קאמערן אין פוילען מכח אונטערנעהמען שריט, אז דער בעשלוס זאל וואס גיכער דורכגע-פיהרט ווערען דורך די מאסגעבינדע פאקטארען. אזא מעגליכקייט איז איצט פארהאן, ווארום דער מלוכה-פרעזידענט קאן דאס דורכפיהרען אין א פעראורד-נונג. דאס אויסגוצען דעם דאזיגען גע-זעצליכען וועג איז נישט אין סתירה מיט דער קאנסטיטוציע. חוץ דעם איז דאס רעדוצירען די דערמאנטע צינזען פאר שטייער שטראפען און עקזעקוציע

[illegible]

אן'אונבעדינגטע נויטווענדיגקייט פון פי-נאנציעלען און ווירטשאפטליכען שטאנד-פונקט.

—:0:—

18.000 גימנאזיסטען

איז דער לאדזער וואיעוואודזטווע

אין לאדזער וואיעוואודזטווע זענען פערהאן 82 מיטעל-שולען, אין וועלכע עס לערנען סך-הכל 18.000 שילער און שילערינס. צווישען די 82 מיטעל-שו-לען זענען פארהאן 11 מלוכה'שע, 61 פריוואטע מיטעל-שולען, וואס בעזיצען אויך נידריגערע קלאסען און 10 פרי-וואטע מיטעל-שולען אהן נידריגע קלא-סען.

אין די מלוכה'שע מיטעל-שולען לער-נען 3838 שילער קאטוילקען. 18 פרא-וואסלאוונע, 86 עוואנגעלישע און 89 יודען.

אין די פריוואטע גימנאזיעס לערנען 10,110 קאטוילישע שילער און שולע-רינס, 58 פראוואסלאוונע, 1562 עוואנ-געלישע, 2634 יודישע, 2 אנגליקאנער און 6 בעהמער.

ראדיא פראגראם

דאנערשטאג 18. סעפטעמבער

(לאדז 233,8) 11.58—12.05 שעה צייכען, 12.05 - 13.15 גראמאפאן פליטען מוזיק, 13.20 — 13.15 פארלעזען פון טעגליכען פראגראם ווי אויך קינא און טעאטער רעפערטואר, 15.50—16.15 פאר-טראג, 16.15 - 17.10 גראמאפאן פליטען מוזיק (טר. פון ווארשא), 17.10—17.25 קאמוניקאט פון דער ליגע פאר לופט און געגען גאז אנגריפען פערטיידיגונג (טר. פון ווארשא), 17.35—18 אי-בערזיכט פון די נייעסטע ביכער פון פראפ. מאש-טשיצקי (טר. פון ווארשא), 18—19 סאליסטען קאנ-צערט (טר. פון ווארשא), 19.20 - 19 פערשידענעס, 19.45—19.20 גראמאפאן פליטען (טר. פון ווארשא), 20 - 19.45 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, פארלעזען פון פראגראם אויף מארגען ספארט קאמוניקאט און שעה צייכען פון ווארשא 20.15 - 20 ראדיא פרעסע זשורנאל (טר. פון ווארשא), 20.30 - 20.15 ליטעראַרישע פירטעל שעה (טר. פון ווארשא), 21.35 - 30—30 קאנצערט פון פויזען.

שיקט אייערע
לשנה-טובה-וואונשען
דורכ'ן „לאדזער טאגעבלאט"

לכבוד ראש-השנה וועט „לאדזער טאגעבלאט" ערשיינען אין א פיל גרעסערע צאהל זייטען און אין א פיל גרעסערער אויפלאגע מיט א ים העכסט-אינטערעסאנטען לעזע-שטאף, ארטיקלען, פעליעטא-נען, ערצעהלונגען און בעשרייבונגען פון די בעסטע און אנגעזעהענסטע יודישע שרי פטשטעלער. חוץ דעם וועט די ספעציעלע ראש-השנה-נומער ענטהאלטען

א פערגרעסערטע אנאנסען-אפטיילונג פאר ראש-השנה-וואונשען.

שפארט אייך איין די מיה צו שיקען לשנה-טובה'ס אייערע פריינד – איהר קאנט טון בעסער און פראקטישער און ביליגער דורכ'ן „לאדזער טאגעבלאט".

אונזערע בעדינגונגען

זענען זעהר צוגענגליכע און עס וועט אייך קאסטען ביליגער, ווי די געדרוקטע קארטען מיט קאנווערטען און פאסט-מארקען און טויזענדער אנדערע יודען וועלען לייענען פון אייך און וויסען פון אייך.

אויך סוחרים, פירמעס און אינסטיטוציעס דארפען זייערע ראש-השנה-בעגריסונגען שיקען דורכ'ן „לאדזער טאגעבלאט"—זיי וועלען דאדורך איינשפארען געלד און געווינען פאפולאריטעט!

עקזעמפלארען פון ראש-השנה-נומער „לאדזער טאגעבלאט" וועלען מיר ארויסשיקען וואוהין איהר וועט אונז נאר בעטען.

וואס פריהער איהר וועט בעשטעלען [illegible]
אלץ בעסער, שנעלער וועט זיין די אנאנס.

מעשים-תעתועים פון צוויי קאפראלען

סענסאציאנעלע ערקלערונגען פון זעלנער אין מיליטערישען געריכט

(§) אין מיליטערישען קרייז-געריכט זענען נעכטען געמשפט געווארען די קאפראלען באלעסלאוו פלאדזי און טעא-דאר ערווין קאמשונסקי. ס'איז זיי פאר-געווארפען געווארען, אז זיי האבען פערפיינוגט די רעקרוטען, האבען בייז זיי צוגענומען געלד, עסענווארג און בראנפען.

אין אויגוסט ל. י. איז פון מיליטער אנטלאפען דער זעלנער האפמאן. פון רייטשלאנד האט ער געשריבען צו זיין פאטער, אז די סיבה פון זיין דעזערציע איז דאס, וואס די קאפראלען סלאפי און קאמשונסקי זענען אוהם דערגאנגען די יאהרען. האפמאן האט געבעטען, אז דער פאטער זאל דעם בריף ווייזען דעם פאלקאווניק, כדי די דערמאנטע קאפראל-לען צוציהען צו פעראנטווארטליכקייט. דער פאטער האט אזוי געטון און די חברה-לייט זענען אוועקגעזעצט געווארען אויף דער בעשולדיגונג באנק.

צום פראצעס זענען גערופען געווא-רען 60 עדות, אמאליגע זעלנער, וועלכע זענען געווען אונטערגעווארפען די דער-מאנטע קאפראלען.

איינער אכ'ן אנדערן האבען זיי דער-צעהלט, ווי די אנגעקלאגטע האבען זיי געשלאגען מיט רוזגעס איבער די נא-קעטע לייבער, געקאפעט מיט די אייזערנע שפארען, ביינאכט זיי געוועקט און פערשלאפענערהייט געהייסען מאכען דעפילאדעס אונטערן בעט און דערביי געשלאגען מיט נאגייקעס. אנדערע האבען בעקומען געשלאגען אין קאפ ארייַן ביז בלוט. זיי האבען געשלאגען די זעל-נער דערפאר, וואס זיי האבען אזוי שנעל נישט געוואלט געבען קיין געלד.

צום ברוטאלסטען האט געהאנדעלט קאפראל סלאבי. די ענויים פון די זעל-נער זענען געווען אזוי גרויס. אז ס'האט געווידערט צו הערן, די ערצעהלונגען פון די געליטענע.

סלאבי איז פער'משפט געווארען אויף 2 יאהר תפיסה און דעגראדירונג צו א פראסטען זעלנער. קאמשינסקי איז פער'משפט געווארען אויף 6 וואכען ארעסט. סלאבי איז באלד ארעסטירט געווארען.

דאס בייטעלע איז געווען א קלייניגקייט—

ער האט אויף זיך וויכטיגע פראצעסען..

(§) לודוויק ריביצקי האט אויף די שטיגען פון שיענקיעוויטשא 37 ארויס-געכאפט פון פעליציא קאטשאראווסקא'ס האנד א בייטעל און איז אנטלאפען. ער איז געכאפט געווארען און נעכטען פעראורטיילט געווארען אויף 3 חדשים תפיסה. אין געריכט האט ריביצקי ער-קלערט, אז ביז מען האט איהם ארעס-טירט, האט ער אויסגעפיהרט 2 רויב-אנפאלען, פארוואס ער וועט געמשפט ווערען אין קרייז-געריכט דעם 29 ד.ח. דאס בייטעלע כאפען איז געווען א קלייניגקייט.

לאקאטאר און סובלאקאטאר

א געשלעג, ווי אין פסוק שטעהט

(§) אויף אלעקסאנדער גאס 59 האט א לאקאטאר מיט זיין סובלאקאטארקע נעכטען בלוטיג זיך צושלאגען מיט פלאשען, טעפ, וואלגערהעלצער און אנ-דערע שטוב-זאכען. 4 פערזאן זענען דערביי הזשליך פערוואונדעט געווארען. פאגאטאוויע האט זיי פערבאנדאזשירט.

פערקויפט סעקוועסטירטע זאכען

און פער'משפט געווארען אויף 4 חדשים תפיסה

(וו) ביי מאניר בעלא (פיראמאוויטש 3) האט דער קאמארניק געהאט סעק-וועסטירט זאכען. ווען ס'איז געקומען צו דער ליציטאציע, זענען אלע זאכען נישט געווען, ווייל – האט ב. ערקלערט – די זאכען האט זי געמוזט פערקוי-פען אויף עסען.

די שולדיגע איז פער'משפט געווארען אויף 4 חדשים אונבעדינגטען ארעסט.

הייט—אפצייכען-פערקויף

לטובת דעם קרן קימת לישראל

היינט קומט פאר אין די גאסען פון שטאט א גרויסער אבצייכען-פערקויף לטובת דעם קרן קימת לישראל. אין דער זאמלונג בעטייליגען זיך אנגעזע-הענע ציוניסטישע עסקנים, מיטגלידע-רינס פון „וו.י.ז.א." און „יוגנ-וויזא", מיטגלידער פון פערשידענע ציוניסטי-שע יוגענד-ארגאניזאציעס, סטודענטען-פערבאנד א. א. וו.

די אויפגאבען פון „קרן-קימת" און זיין בעדייטונג פאר דער ענטוויקלונג פון יודישען ישוב אין ארץ-ישראל און דעם אויפבוי פון יודישען לאנד זענען אלעמען בעקאנט און עס איז איבריג צו דערמאנען, אז עס איז דער חוב פון יעדען נאציאנאלען יוד מיטצוהעלפען צו פערגרעסערן די הכנסות פון דאזי-גען פאנד, כדי מעגליך צו מא-כען די קאלאניזירונג פון גרעסערע ערד-שטחים דורך יודישע חלוצים.

די לאדזער יודישע בעפעלקערונג וועט געוויס ארויסווייזען איהר פער-שטענדניש פאר דער זאך און וועט מיט א ברייטער האנד אונטערשטיצען די היינטיגע זאמלונג.

—:0:—

אונזערע לעהר-אנשטאלטען

א בעזוך אין דער שולע פון יצחק גאלדבערג

א שווער און הארט לעבען האט אוים-צושטעהן דער פיאנער. ער קומט אין א ווילדער געגענד, דער באדען איז אונ-בעארבייט, אומעטום לאקערן פיינד און עס איז נישטא קיין שטיקעל מנוחה נישט ביי טאג און נישט ביינאכט. דער-פאר אבער, אז גאט העלפט, און מען נעמט אראפ די ערשטע תבואות פונ'ם פעלד יובעלט א געזאנג, שאלט די פרייד פון די הזורעים בדמעה — מען האט געזעהן די ערשטע פרוכט פון דער שווערער, זעהר שווערער ארבייט.

אויב דער פיאנער אין אלגעמיין האט צופיהרען א לעבען, וואס איז ארומגע-רינגעלט מיט פערשידענע געפאהרען, איז דאס לעבען פונ'ם פיאנער אויפ'ן פעדאגאגישען געביט טויזענד מאל שווע-רער. ער איז דער פיאנער פונ'ם גייסט, פון דער נייער יונגער נשמה, וואס וועבט זיך אין דער געזעלשאפט. [illegible]

דער יודישער און אויף דער אלגעמיינער גאס, האט ער מיט 36 יאהר צוריק געגרינדעט ביי אונז אין לאדז זיין ער-ציהונגס-אנשטאלט פאר יודישע קינדער. דער וועג איז געווען א נייער, א נאכ-נישט אויסגעטרעטענער און א געפעדר-ליכער. פיל האבען זיך אויף איהם אוים-געגליטשט. יצחק גאלדבערג'ס שול איז אבער געשטאנען פעלזען-פעסט, זיך פו-נאנדערגעבליהט, ענטוויקעלט און אין משך פון דער צייט ארויסגעגעבען צוויי דורות יודען, צווישען וועלכע עס גע-פינען זיך די אנגעזעהענסטע אינטעלי-גענץ פון יודישען לאדז. דעם זכות הקיום האט די דאזיגע שול צו פער-דאנקען איהר אלטען ערפאהרענעם פע-דאגאג און העברעאיש-קענער יצחק גאלדבערג, וועלכער האט זיין לעבען מקריב געווען פאר דער מאדערנער יו-דישער ערציהונג.

דאגאג אויף זיין פאסטען פון דער ערציהערישער עבודה. דער שרייבער פון די שורות, אליין א געוועזענער שו-לער פון ר' יצחק גאלדבערג'ס שול, איז די מעג צופעליג געווען אין דער דאזיגער ערציהונגס-אנשטאלט און די זכרונות פון די קינדער-יאהרען זענען אויפגעשוואוי-מען אין מיין מח.

זכרונות פון דער צייט, ווען איך האב פערבראכט אין א סביבה פון ליבע חב-רים און גוטמוטיגע לעהרער און מדרי-כים, אויף די שול-בענק פון דעם דא-זיגען „בית ספר לנערים". און די מתנה פון יענע תלמידים איז נישט קליין; צווישען זיי געפינט איהר א געוויסע צאהל רבנים, נישט וועניג שריפטשטעל-לער, אדוואקאטען, אינזשעניערען און דאקטוירים. נאך ליגט ביי פיל פון זיי אין זכרון די איינדריקען פון יענע שול-[illegible]

יודישער פרעסע ארויסגעוויזען א גלענ-צענדע פערשטענדניש אין אלע געגענ-שטאנדען פון די למודים, בפרט אין די למודי קודש.

און אויך אצינד, ווען מען קומט אריין אין א שול-צימער פון דער דאזיגער לעהר-אנשטאלט און מ'טרעפט דארט ר' יצחק גאלדבערג — א למדן און איינער פון די גרעסטע קענער פון דער העברע-אישער שפראך אין לאדז, א געוועזענער מיטארבייטער אין נחום סאקאלאוו'ס „הצפירה" — שטעהן על דוכנו מיט דער זעלבער ענערגיע און פרישקייט פון אמאל, ערקלעהרענדיג זיינע תלמי-דים די כללי הדקדוק, אדער אויסטייַ-טשענדיג א פרשה רש"י, אדער א קא-פיטעל אין נביאים אחרונים אויף א שעהנעם העברעאיש — בעקומט מען דעם איינדרוק, אז מ'געפינט זיך אין דערזעלבער שול-אטמאספערע פון פאר עטליכע צוואנציג יאהר: אט שטעהען, דוכט זיך, די זעלבע שול-בענק און אט זיצען אויף זיי די זעלבע פליסיגע תל-מידים און שלינגען געהארכזאם יעדעס ווארט, וואס געהט ארויס מיט א ריי-נער דיקציע פונ'ם מויל פון זייער בע-[illegible]

ד"ר דוד אלטע[illegible]

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט־אן פון 6 ביז 7 אין אווענד
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 100-57, אדמיניסטראציע 100-47

אומגליקליך דייטשלאנד...

אומגליקליך — ווײל קראנק... עס איז נישט קײן ספק, אז נײן און נײנציג מענשען פון הונדערט, וואס קוקען זיך צו צום אויסגאנג פון די וואהלען אין דײטשלאנד, ווענדען אינסטינקטיוו זײער בליק אויף דער אײראפעאישער פאליטיק און שרײען אויס: א שרעקליכע געפאהר פאר דעם שלום אין אײראפא. מען הערט שוין דעם שווערדען־געקלאנג און דאס רונערן פון הארמאטען — היטלער געהט!

עס איז אבער פיל ריכטיגער, ווען מען וועט זאגען, אז די אײנציגע וואס זענען ארויס אזוי אומגליקליך פון דעם וואהל־ווניגען וואהל־רעזולטאט אין דײטשלאנד זענען גאר די דײטשען אליין. נאר זײ. פאר'ן היטלער־זיג האט זיך בעוויזען דער סימפטאם פון א שווערער קראנקהײט, וועלכע מען האט ביז איצט דורך א פערגרעסער־גלאז נישט געקאנט בעמערקען. און מ'קאן גארנישט וויסען צו וואס פאר א סכנת נפשות די דאזיגע קראנקהײט קאן דערפיהרען. און געוויס נישט צו א געזונדער ענטוויקלונג.

די אויסרעכנונג ווארפט אויפ'ן ערשטען בליק אט אזא שרעקליכען פאקט. א דריטעל מענער און פרויען פון הײנטיגען דײטשלאנד אנערקענט דעם פרינציפ פון א באלשעוויסטישער איבערקעהרעניש. 11 מיליאן וועהלער האבען זיך ארויסגעזאגט פאר אפשאפען דאס פרײוואט־אײגענטום. ווארום עס איז דאך בעוואוסט, אז ווענען דער פארם פון דער געזעלשאפטליכער ארדנונג איז נישט פארהאן קײן חלוקי־דעות צווישען די היטלער־לײט און די קאמוניסטען. דער אונטערשיד איז נאר דער, וואס זײ ווע־לען אנהויבען זײער באלשעוויסטישען עקספערימענט פון יודען. קײן שום פונקט פונ'ם נאציאנאל־סאציאליסטישען היטלער־פראגראם איז נישט אזוי קלאר ווי דער, וואס רעדט ווענען צונעמען די פרײוואטע פערמעגענס פון די בענק און פרײוואט־מענשען, אהן אונטערשיד צי דאס איז מטלטלין, אדער אומבעוועגליכע גיטער. און אזוי ווי דאס דאזיגע פראגראם איז אויך דאס פראגראם פון די סאציאל־דעמאקראטען, הגם מיט אנדערע מעטאדען און מיט אנ'אנדער טעמפא פון דער אויספיהרונג, גיט עס א גענוגענדען בעווײז, אז ס'רוב דײטשען שטרעבען צו א געזעלשאפטליכער איבערקעהרעניש. דאס צוקונפטיגע דײטשלאנד וועט אזוי ארום אויסזעהען, ווי דאס הײנטיגע סאוויעטען־רוסלאנד — עס וועט נאר זײן א ביסעל געענדערט די אויסערליכע פארם, אבער נישט די הויפט טענדענצען גופא.

אויב עס וואלט פאקטיש אזוי געווען, וואלט מען שוין געמוזט מיט דעם דאזיגען מצב שליסען. אז די וועלט האט געקאנט איבערטראגען בלויז רוסלאנד, וועט זי זיך שוין קאנען אנ'עצה געבען מיט רוסלאנד פלוס דײטשלאנד. אבער דער, וואס קען דאס דײטשע פאלק מיט זײן פסיכאלאגיע און מיט זײן געזעלשאפטליכער סטרוקטור, ווײסט אז עס איז נישט אזוי. די דײטשען זענען נישט רעוואלוציאנער. זײער גאנצע פסיכישע סטרוקטור רעדט געגען דעם. דאס איז גיכער א קאנסערוואטיווער עלעמענט, וואס האט ליב ארדנונג און דיסציפלין. פון וואנען זשע דער פאראקסיזם פון א געזעלשאפטליכער איבערקעהרעניש? דערויף איז נאר דא אײן ענטפער: דאס איז א קרענק. א זעהר שווערע מחלה. ווײזט אויס, אז דאס דײטשע פאלק איז שוין אזוי שטארק דענערווירט, אז מען איז שוין דערט געקומען צו דער מדרגה פון יענעם מענש, וועלכער האט זיך אפגעשניטען די נאז צוליב דעם, וואס ער האט געוואלט, אז די „אלטע מכשפה", זײן שווער, זאל האבען עגמת נפש דערפון, וואס זי האט אנ'אײדעם אהן א נאז. דאס דײטשע פאלק קריגט זיך מיט דער גאנצער וועלט. טוען זײ אט א להכעיס־שטיקעל אײראפא און זאגען: זאל די „אלטע מכשפה", די אלטע אײראפא האבען נאך א צוקאפעלעמשטע מלוכה אין איהר נעזונט.

און א חוץ דעם: צי קאן מען רעדן אויף איין מינוט גלויבען, אז א געזונדיגע געזעלשאפט זאל איבערגעבען איהר גורל און די הענד פון אזעלכע אונפעראנטווארטליכע לײט, ווי היטלער'ס חברה? מיט א כיוון דערמאנען מיר נישט דא די קאמוניסטען. דער קאמוניזם איז בלי ספק עפעס אנ'אומגעזונדע ערשײנונג פון ווראנג, אבער טראץ דעם שטעלט ער מיט זיך פארט עפעס א גאנצעס, וואס איז דורכאויס קאנסעקווענט. דער קאמוניזם עקזיסטירט און פיהרט אן מיט א גרויסער מלוכה און מיט אזעלכע אדער אנדערע מיטלען, לעגאלע און אומלעגאלע, טעאָרעטישע און גראב־מאטעריעלע, געלינגט איהם מיטצירײסען מיט זיך א גרויסען טײל פון די מאסען. קײן שום לאנד איז הײנט נישט פרײ פון דער קאמוניסטישער אנשטעקונג. ווארום די ארבײטסלאזיגקײט איז א גוטער באדען פאר'ן קאמוניזם, און אז דײטשלאנד האט הײנט צו טאג ביז 3 מיליאן ארבײטסלאזע, איז גארנישט קײן וואונדער, וואס די קאמוניסטען האבען בעקומען 4 און א האלבען מיליאן שטימען.

אומנאטירליך, אומלאגיש און נישט בעגרינדעט איז אבער דער פאקט, וואס היטלער האט בעקומען 6 און א האלבען מיליאן שטימען. פון וואנען האבען זיך דאס אין משך פון קנאפע 2 יאהר אנגעקאציעט 6 מיליאן היטלעראוויצעס? די דאזיגע הינטער־פאטריאטען זענען ניט געווען אויף דער וועלט, ווען עס איז געווען אין קראפט דער דײוויס־פלאן, וואס איז באמת געווען זעהר שווער פאר דײטשלאנד. זײ האבען זיך פלוצלינג בעוויזען אין מאמענט, ווען עס האט אנגעהויבען צו ווירקען דער יאנג־פלאן, וואס איז פיל לײכטער פאר דײטשלאנד. עס זענען אויך נישט געווען קײן היטלעראוויצעס, ווען פרעמדע חיילות האבען געהאלטען אקופירט דאס רהײן־לאנד, דעם גלאנץ און שטאלץ פון דײטשלאנד — זײ האבען זיך פלוצלינג בעוויזען אצינד, אין מאמענט, ווען די דאזיגע חיילות האבען פערלאזען דעם רהײן.

צי קאן מען זאגען, אז זײן שכל איז משיג די דאזיגע ערשײנונג? צי קאן מען בעהויפטען, אז אזא ערשײנונג געהער צו דער געוועהנליכער געזעלשאפטליכער דינאמיק אין א מלוכה? זיכער נישט. אזא ערשײנונג געהער בלי ספק צו דער געזעלשאפטליכער — פאטאלאגיע, צי דער שווערער פאטאלאגיע. אין דער רגע רופט דאס מען מאכען זאגען: אומגליקליך דײטשלאנד, אומגליקליך — ווײל קראנק.

מ'זאגט, אז דער רעזולטאט פון די וואהלען אין דײטשלאנד זאגט אן א בעאונרוהיגונג אין אײראפא, א געפאהר פון א נײער מלחמה. דאס איז לעכערליך! די היטלעראוויצעס וועלען געהען אין מלחמה ארײן? געוויס ניט! דאס א חברה מפורסמים, אבער נאכנישט אויף אזויפיל, אז זײ זאלען מאכען א שענדליכען הארארקירי. דאס איז א חברה הפקר־יונגען, שמעקען־העלדען, גנודער־טרעכטיגע מעסער־לײט, עקזאלטירטע באנדיטען, אבער נישט קײן — זעלנער. צי האבען זײ דען נישט געזעהען, אז די גאנצע וועלט האט צוזאמענגעצויגען די רײהען און שטעהט מיט'ן אײזערנעם וואפען געגען זײ? צו זעהען זײ דען נישט אז אין מאמענט, ווען זײ האבען זיך געוויזען אין די גאסען, האט די גאנצע [illegible] אויף אײנמאל צוזאמענגעצויגען אנ'אײזערנעם רינג ארום דײטשלאנד. [illegible], וואס איז שוין ביז איצט א ביסעל לײזער געווען? וועלען זײ מלחמה האלטען געגען דער גאנצער וועלט?

נײן, דערמיט קאן מען נאר קלײנע קינדער אפשרעקען. ערוואקסענע מענשען ווײסען גוט, אז אזא ברײנש ווי היטלער, איז נישט קײן נאפאלעאן, וועלכער זאל קאנען פון אונטער דער ערד ארויסקראצען א בעוואפענטע ארמעע. זײ זענען ווירקליך נישט אזוי געפעהרליך.

מ'דארף נאר בעדויערן דאס, וואס זײ האבען נישט בעקומען א מעהרהײט, אז זײ זאלען מוזען עפיס אנהויבען צו טון, עפיס אונטערצונעהמען. זײ וואלטען זיך באלד צוקלאפט די נעזער און די וועלט וואלט פון זײ א לאנגע צײט געהאט רוה. אבער אזוי ווי איצט, וועלען זײ נאר רעדען — אבער נישט מעהר, קײן קראפט האבען זײ נישט. און אנרײצען איז נאר אויף אזוי פילשטענדיג, וואס עס ווארפט ארויס מענשען פון דער גלײכגעוויכט, וואס איז ביז איצט אויך נישט אזוי פעסט געווען.

א דירעקטע געפאהר שטעלט נאר די דאזיגע באנדע מיט זיך פאר פאר די יודען אין דײטשלאנד. זײער וואהל־נצחון וועלען זײ בעשטימט אויסלאזען אויף יודישע קעפ. מיר וואונשען דעריבער אונזערע ברידער אין דײטשלאנד נישט צו זײן בײ זיך געפאלען און נישט ווערען אפהענגיג. זײ האבען שוין איבערגעלעבט די פערשידענע שטעקערים, די אהלווארדט און אנדערע זאָלאָנישע אנטיסעמיטען, וועלען זײ אויך איבערלעבען היטלער'ן מיט זײן באנדע.

ד"ר יהושע מהאן

אינצידענט מיט אב. גאלדבערג אין גענף

אנקלאגע פון אמעריקאנער קאנסול

גענף, (יט"א) דער קאנסול פון די פעראײניגטע שטאטען אין גענף האט דערלאנגט אנ'אנקלאגע געגען דער גענפער פאליציי צוליב'ן ארעסטירען און בעלײדיגען דעם ציוניסטישען אנפיהרער אב. גאלדבערג, וואס האט דא געוויילט אין צוזאמענהאנג מיט דער סעסיע פון ראט פון פעלקער־בונד. אב. גאלדבערג איז ארעסטירט געוואָרען, בעת ער האט געוואלט קויפען א זאפאלנישקע פאר צוויי דאלאר. ה' גאלדבערג האט דעם אינצינדער נישט געקויפט, ווען ער האט אבער געוואלט ארויסגעהן פון געוועלב, האט איהם דער אײגענטימער פערהאלטען און ערקלעהרט, אז ער האט צוגע'גנב'עט די זאפאלנישקע. נישט געקוקט אויף זײן אמעריקאנער פאס און זײן אײנטרימס־קארטע אויף די סעסיע פון פעלקערבונד, איז ער ארעסטירט געוואָרען און איז אפגעזעסען אײניגע שעה אין ארעסט, מוזענדיג אויסשטעהען בעלײדיגונגען מצד די פאליציאנטען. די פאליציי האט שפעטער פעסטגעשטעלט איהר טעות און ה' אב. גאלדבערג בעפרײט און איהם איבערגעבעטען. וועגען דעם אינצידענט און די בעלײדיגונגען, וואס ער איז אויסגעשטאנען האט אב. גאלדבערג געמאלדען אין אמעריקאנער קאנסולאט.

יודישער דאקטאר פון ווארשא ענטדעקט נײעם באציל פון גריפע

פאריז, (יט"א) אויף דעם אינטערנאציאנאלען קאנגרעס פון מיקראביאלאגען, וואס איז דא אפגעהאלטען געוואָרען בעטײליגונג פון פיל געלעהרטע, האט דער ווארשעווער ארצט דר. אברהם קאבינער געהאלטען א פארטראג וועגען א נײעם באציל פון גריפע, וואס איז דורך איהם ענטדעקט געוואָרען. דער פארטראג פון ד"ר קאבינער האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס צווישען די פארזאמעלטע געלעהרטע. ווי מיר דערווײסען זיך, בענוצט ד"ר קאבינער זינט א געוויסער צײט מיט [illegible] פאר [illegible] נײעם מעטאד צו בעקעמפען דעם גריפע־באציל.

גרויסע שרפה אין זראלבונאוו

זראלבונאוו, (יט"א) אין אונזער שטאט איז אויסגעבראכען א גרויסע שרפה. דאס פײער האט פערניכטעט אײניגע פון די גרעסטע מיהלען צוזאמען מיט'ן גאנצען אינווענטאר, וואס געהערט צו אברהם ווארקאוועצקי און שותפים. דעם שאדען שאצט מען אפ ביז אנ'ערך 40 טויזענט דאלאר.

נאך אלץ וועגען די לעצטע געשעהענישען אין פוילען

דער פראטעסט פון צווייטען „אינטערנאציאנאל". — נאציאנאלע אידעאלאגיע און... ניעוויאדאמסקי־אידעאלאגיע

די ערנסטע געשעהענישען, וואס זענען זונטאג פארגעקומען אין ווארשא, האבען גורם געווען, אז דער שטארקער אפקלאנג וואס דער וואהל־רעזולטאט אין דײטשלאנד האט געהאט אין דער גאנצער וועלט, זאל בײ אונז לעת עתה נוט אזוי שטארק אפקלינגען, הגם פוילען איז אפשר מעהר פון אלע אנדערע פעראינטערעסירט אין דעם דאזיגען וואהל־רעזולטאט. די גאנצע אויפמערקזאמקײט פון דער פוילישער פרעסע איז אלץ נאך, און וועט נאך אלץ ווײטער זײן געווענדעט אויף די זונטאג'דיגע געשעהענישען.

דער „ראבאטניק" ברענגט א ידיעה, אז דאס ביורא פון צווײטען סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל האט דערהאלטען א שארפען פראטעסט פון די סאציאל־דעמאקראטען אין דײטשלאנד געגען די לעצטע געשעהענישען אין פוילען, און אז דער צווײטער אינטערנאציאנאל וועט פערעפענטליכען אנ'אויפרוף צו פראטעסטירען געגען דעם „לעצטען אקט פון פאשיזם אין פוילען".

אויף דער דאזיגער ידיעה טרעט דער פראגישער „פשערשוויט" ארויס מיט א זעהר שארפען ארטיקעל, אין וועלכען ער שרײבט: די חוצפה פון די „סאציאליסטען פון זײן מאיעסטעט ווייל. ע"ם דעם צווייטען" האט שוין דערגרײכט אזוי ווײט, אז זײ פאדערן דאס דער „אינטערנאציאנאל" זאל ארויסשטעלען פאדערונגען צו פוילען, און שאצען אפ די לאגע אין פוילען לויט די אנווײזונגען פון די „צעקאוויסטען", וועלכע דערצעהלען די דײטשע סאציאליסטען א מעשה, אז אלץ, וואס עס געשעהט איצט אין פוילען, שטעלט מיט זיך פאר „א געפאהר פאר'ן שלום אין אײראפא".

אין צוזאמענהאנג מיט'ן ארעסט פון די געוו. דעפוטאטען פרעגט דער סאציאליסטישער „נאפשוד" פון קראקע: „וואו קען עס פאסירען אויף דער גאנצער וועלט — מיט'ן אויסנאהם פערשטעהט זיך פון די לענדער, וואו עס הערשט א דיקטאטור — אז דער פרעמיער־מיניסטער און דער אינערן־מיניסטער זאלען קאנען ארעסטירען צוויל־פערזאנען, אפילו ווען זײ זענען געוו. דעפוטאטען? צי דארף מען נאך א בעסערן בעווײז, אז עס הערשט בײ אונז א דיקטאטור?"

ארומרעדענדיג די אפטע קאנפיסקאציעס פון דער אפאזיציע־פרעסע, שרײבט די באדעקישע „זשעטשפאספאליטא":

„די רוהיגסטע צײטונגען, וועלכע געהערען נאך נישט צום רעגירונגס־לאגער, זענען פול מיט ווײסע פלעקען. די געשעהענישען, וועגען וועלכע עס רעדט די גאנצע בעפעלקערונג, קאנען נישט ווערען רוהיג און זאכליך אפגעשאצט אויף די שפאלטען פון די צײטונגען, אויב די דאזיגע אפשאצונג איז נישט אין אײנקלאנג מיט דעם נוסח פון די מאכט־ארגאנען. בײ אזעלכע בעדינגונגען בלײבען, נאטירליך, די פלאקאטען, וועלכע ברענגען מעהר שאדען דער רעגירונג, ווי דער שארפסטער אורטײל פון דער אפאזיציע־פרעסע".

שרײבענדיג וועגען די זונטאגדיגע געשעהענישען האט די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא" געהאט געזאגט:

„די נאציאנאלע אידעע, וועלכע קאן זיך פונאנדערבליהען נאר אין אנ'אטמאספערע פון א הויכער פאליטישער קולטור און אין א געזעלשאפט, וואס שטעהט שוין אויף א הויכער מדרגה פון ציוויליזאציע. די אינטעליגענטע בעדינגונגען אין פוילען, האבען נישט, לײדער, קײן גינסטיגע בעדינגונגען פאר דער ענטוויקלונג פון דער נאציאנאלער אידעאלאגיע".

דערויף ענטפערט נעכטען די סאנאציאנישע „גאזעטא פאלסקא": „צי די דאזיגע „הויכע קולטור", וואס איז אזוי נויטיג פאר דער ענטוויקלונג פון ניעוויאדאמסקי'ס אידעאלאגיע שטיצט זיך אמאל נישט אויף אויסמארדען די העכסטע ווירדען־טרעגער פון דער מלוכה?.."

דאס הײסט ארײנגעזאגט אײנער דעם צווײטען.

ווי אזוי ס'איז פארגעקומען די רעוואלוציע אין ארגענטינא?

דאס היסטארישע געשפרעך. — אײנצעלהײטען פון דער איפערסעהעניש

א פאר שעה נאכדעם, ווי עס איז פארגעקומען די מלוכה־פערשווערונג אין ארגענטינא, ווען עס איז אראפגעזעצט געווארען דער פרעזידענט אירינאיען, האט דער פיהרער פון דער רעוואלוציע, גענעראל אורבורו, זיך פערבינדען דורכ'ן דראטלאזען טעלעפאן מיט דער רעדאקציע פון „דײלי מייל" אין לאנדאן. 8 אינדערפרי האט זיך אנגעהויבען די רעוואלוציע. 4 נאכמיטאג איז זי געווען פערענדיגט און 5 האט גענעראל אורבורו שוין גערעדט מיט לאנדאן.

— דא רעדט גענעראל אורבורו — האט זיך דערהערט אויף יענער זײט אקעאן א שטארקע מענערישע שטים.

— דא רעדט דער „דײלי מייל", לאנדאן! ווי אזוי זעהט אויס אין איצטיגען מאמענט די פאליטישע סיטואציע?

— עס הערשט פולשטענדיגע רוה. די רעוואלוציע איז פערענדיגט! — איז געקומען דער ענטפער — די מלוכה־פערשווערונג איז א געשעהענער פאקט. די מאכט געפינט זיך אין זיכערע הענד. די בעפעלקערונג איז צופרידען פון דער נײער רעגירונג, יאר צווײ בעשטימען זענען אומגעקומען פון ד. אירינאיען!

דערצו דארף מען צוגעבען, אז ענגלאנד איז שטארק פעראינטערעסירט אין דער לאגע אין ארגענטינא, ווײל די ענגלישע קאפיטאליסטען בעזיצען ארגענטינער אקציעס אין ווערט פון איבער 400 מיליאן פונט שטערלינג.

דער פערלויף פון דער רעוואלוציע איז געווען פאלגענדער:

גענעראל אוריבורו, דער שעף פון די אויפשטענדיגע מיליטער־אפטײלונגען, האט ארײנמארשירט אין בוענאס־אײרעס נישט אנטרעפענדיג אויף קײן שום ווידערשטאנד מצד דעם רעגירונגס־מיליטער. די רעוואלוציאנערען האבען מארשירט צום רעגירונגס־פאלאץ, וואס רופט זיך „קאסא־ראסא", ווי אויך צום גאלדענעם פאלאץ, מיט וועלכען ס'רופט זיך דער פארלאמענט. באלד דערנאך איז אויפ'ן רעגירונגס־הויז ארויסגעהאנגען געווארען א ווײסער פאהן. די ציוויל־בעפעלקערונג האט געיובעלט פון פרײד צוליב'ן נצחון פון דער רעוואלוציע.

דאס רעוואלוציאנערע מיליטער האט ארומגערינגעלט פון אלע זײטען דאס רעגירונגס־הויז, וואו ס'זענען ארעסטירט געווארען איבער 200 פערזאן פון די העכערע בעאמטע. אין דער צײט, ווען די רעוואלוציאנערען האבען ארומגעפיהרט די ארעסטען, זענען איבער'ן רעגירונגס־הויז געפלויגען אעראפלאנען, וועלכע האבען געוויזען דעם פערזאמעלטען עולם פערשידענע אקראבאטישע קונצען אין דער לופטען.

די ארגענטינער רעוואלוציע איז פארגעקומען אזוי שנעל, דאס אפילו די טראמווייען און די גאסען האבען נישט אויפגעהערט אויף א מינוט צו קורסירען. לויט די אפיציעלע קאמוניקאטען זענען אין פערלויף פון דער גאנצער רעוואלוציע אומגעקומען קוים 15 מענשען. דעם פרעזידענט אירינאיען האט מען בײנאכט איבערגעפיהרט אין די קאזארמען פון 7. פולק און דארט האט ער זיך אפגעזאגט פון זײן אמט. באלד דערנאך האט גענעראל אורבורו ארויסגעלאזען דעם עקס־פרעזידענט אויף דער פרײ.

פרעזידענט אירינאיען איז שוין א זקן פון 78 יאהר. אין יאהר 1928 איז ער געווען כמעט דיקטאטאר פון ארגענטינא, נישט רעכנענדיג זיך אבסאלוט מיט'ן פארלאמענט. ער האט געפיהרט א זעהר אפגעזונדערט לעבען און איז געווען ארומגערינגעלט נאר פון זײנע מענשען, וועלכע האבען איהם פאלש אינפארמירט וועגען דער שטימונג, וואס הערשט אין לאנד. אין קרײזען מען פון רעוואלוציע־אויסברוך האט זיך א־ים געוויזען, אז דאס גאנצע לאנד סימפאטיזירט מיט די רעוואלוציאנערען.

ווי די פראנצויזישע צײטונגען מעלדען מיט, האט דער פרעזידענט אירינאיען בעקומען פון אויפרעגונג א פאראליטיש אטאק, און זײן לעבען געפינט זיך אין סכנה.

לעזט און אבאנירט
דאס
„לאדזער טאגעבלאט"

דער עקאנאמישער קריזיס אין פוילען

אין ליכט פון דער וויסענשאפט

אז אין פוילען איז שלעכט און אז יודען אין פוילען איז בעזונדער שלעכט, ווײסען אלע. אבער ווי ווײט דערגרײכט אט די שלעכטקײט און אין וואס דריקט זי זיך אויס?

אינטערעסאנטע מאטעריאלען וועגען דעם גיט אונז ווידער יעקב לעשטשינסקי אין זײן גרויסער וויסענשאפטליכער ארבײט אין אויגוסט־נומער פונ'ם „ארט"־זשורנאל „ווירטשאפט און לעבען".

ארים און רײך זענען רעלאטיווע בעגריפען. ענטקעגען אמעריקא איז פוילען אנ'אביון'טע, אבער ליטע איז נאך ארימער.

אין יאהר 1926, למשל, האט איטליכער אײנוואוינער פון פוילען פערמאגט צוויי מאל מעהר, ווי אין רוסלאנד, צוויי מאל ווייניגער ווי אין דײטשלאנד און איבער פיר מאל ווייניגער ווי אין אמעריקא.

אזוי איז דער פערמעגען. און ווי איז מיט דער הכנסה?

אין יאהר 1926 האט איטליכער אײנוואוינער אין פוילען פערדינט צעהן מאל ווייניגער, ווי אין אמעריקא, פינף מאל ווייניגער ווי אין ענגלאנד, אבער א ביסעל מעהר, ווי אין רוסלאנד און אין ליטע.

אינטערעסאנט איז די קאנסומציע אין די פערשידענע לענדער. פון דער טאבעלע בעקומט זיך א כאראקטעריסטיש בילד.

קארן (שווארץ־ברויט) פערברויכט מען אין פוילען בערך מעהר, ווי אין דײטשלאנד. אבער צו וואס דארף דער דײטש ברויט, אז ער פערנוצט ניין מאל מעהר קאווע, ווי אין פוילען, זעקס מאל מעהר קאקאא, צוויי מאל מעהר צוקער און צוויי מאל מעהר וויין.

נאך שארפער איז דער חילוק אין אנדערע פראדוקטען. אזוי פערברויכט דער דײטש פופצעהן מאל מעהר קופער, ווי דער פאליאק, צעהן מאל מעהר אײזען, דריי מאל מעהר צינק, פינף מאל מעהר בלײ, דריי מאל מעהר קוילען און דריי מאל מעהר באוועל אויף בגדים.

אזוי ווי דײטשלאנד איז נאך גענוג ווײט צו זײן א גן־עדן איז פוילען טאקע א גיהנום.

עלעקטרישע ענערגיע פערברויכט יעדער פאליאק צעהן מאל ווייניגער, ווי אין אמעריקא, און פינף מאל ווייניגער ווי אין דײטשלאנד. אינטערעסאנט, נאך איצט בענוצט זיך אין ווארשא מיט קעראסין־לאמפען 78.3 פראצענט פון דער גאנצער בעפעלקערונג און אין לאדז — 83 פראצענט. די דאזיגע אויסטערלישע אינפארמאציע נעמט דער שרײבער ארויס פון א פויליש ווירטשאפטליך בוך פאר'ן יאהר 1929.

א שפיצען מרײסט איז דער פאקט, וואס אין רוסלאנד ווערט עלעקטריע פערנוצט דריי מאל ווייניגער אויף א קאפ, ווי אין פוילען.

וויפיל פערדינט א פאליאק? דערצו איז פארהאן א טאבעלע פון ווארשא, פון וועלכער מ'זעהט, אז 43 פראצ. פון דער בעפעלקערונג פערדינט ביז הונדערט גילדען א חודש. 30 פראצ. — ביז צוויי הונדערט גילדען; דאס הײסט, אז 73 פראצענט פון דער ווארשעווער בעפעלקערונג זענען מורא'דיגע קבצנים; 18 פראצ. פערדינען ביז 400 גילדען א חודש, ד. ה. האבען בצמצום אויף חיונה. און קוים 9 פראצענט זענען פערמעגליכע און גבירים.

אויב מ'זאל זיך פארשטעלען, אז אין דער פראווינץ איז די לאגע נאך א סך ערגער, כאפט פשוט ארום א שוידער!

א בעזונדערע רובריק פערנעמט זיך מיט דער ארבײטסלאזיגקײט, וועלכע האלט אין אײן וואקסען. סוף 1929 איז די צאהל געווען 173 טויזענט און איצט האלט שוין בײ 218 טויזענט. דער עיקר אבער זענען די טײלווײזע ארבײטסלאזע, וואס ארבײטען האלבע וואכען, אדער אנדערע מינים ארבײטסלאזע, וואס ווערען נישט פערדעגיסטרירט.

די צאהל פראטעסטירטע וועקסלען איז אנהויב 1930 כמעט דרײ מאל גרעסער, ווי אין 1928.

נאכדעם געהט דער שרײבער איבער צו דער פראגע וועגען די סיבות פונ'ם קריזיס אין פוילען. דרײ זענען זײ: 1) די אומווייניגסטע עקאנאמישע ענטוויקלונג פון דעם זעלבסטשטענדיגען פוילען, 2) די עקאנאמישע פאליטיק פון דער רעגירונג און דער שטײער־סיסטעם, וואס פאמפעט אויס די בעפעלקערונג, ווי אויך דער צו הויכער בגרושעם און די קנאפקײט פון קאפיטאל, מיט וועלכען מ'מאכט די גרויסע מלוכה־אינוועסטיציעס, און 3) דער אלוועלטליכער עקאנאמישער קריזיס. אבער דער עיקר סיבה איז די לעצטע.

גענויער וועגען דעם א צווייט מאל.

חנן.

ד"ר ווייצמאן וועגען די אויפגאבען פון יודישער נאציאנאלער היים

לאנדאן (יט"א) דא איז אפגעהאלטען געווארען א קאנפערענץ פון יודישען נאציאנאל־פאנד אין בריטאניען און אירלאנד. צו דער קאנפערענץ האט צוגעשיקט א בעגריסונג פרעזידענט ווייצמאן, אין וועלכער עס ווערט ערקלעהרט צווישען אנד.

די פאליטיק פון דער יודישער נאציאנאל־הײם איז, זאגט [illegible], געווען א געגענשטאנד פון כסדר'דיגע און נישט תמיד פרײנדליכע אונטערזוכונגען. איצט שטעהען פאר פונדאמענטאלע בעשלוסען פון דער מאנדאט־מאכט, פון וועלכע עס איז פיל אפהענגיג די ענטוויקלונג פון אונזער צוקונפטיגער מעטינקייט. מיר מוזען כסדר ערקלעהרען — שרײבט ווײטער פרעזידענט ווײצמאן אין דער בעגריסונג — א. דעם יסוד פון דער יודישער נאציאנאלער־הײם בילדען די מענשען און דער באדען. די נאציאנאלע הײם מוז ווערען א גרויסער און ענטוויקלונגס־פעהיגער יודישער ישוב אויפ'ן א"י־דיגען באדען, פערבונדען מיט גרויסע אינדוסטריעלע און האנדעלס־צענטרען און בילדען א מעכטיגען צענטער פון יודישען לעבען. צוליב דעם איז נויטיג אנ'אונאויפהערליכער צושטראם פון יודען, און גרויסע שטחים באדען, אויף וועלכע זײ וועלען קענען ווערען בעזעצט. די מעטינקייט פון יודישען נאציאנאל־פאנד אין דערבײ אײנער פון די וויכטיגסטע בעשטאנד־טײלען פון דעם נאציאנאלען ווידעראויפבוי. איך גלויב, אז אײער קאנפערענץ וועט פיהרען צו א פערשטארקטען אנטײל פון בריטישען יודענטום אין אויפבוי פון לאנד.

פון לאָדזער האַנדעלס-געריכט

—:0:—

צוויי באַנקראָטען

(5) ס'איז געשטעלט געוואָרן אונ־ טען אַנ'אויפּאַרלאָשטש דער מאַנופאַקטור־הענדלער יצחק ווינשטאַרט פון זאַכאַר־ ניאַ 63. ווינשטאַרט האָט איינגעקויפט מערדערע פּאַרטיעס סחורה אויף קרעדיט. און הגם ער האָט אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען נאָך אָקטאָבער פ. י. האָט ער ווייטער אויסגעשטעלט וועקסלען און זיי געלאָזט פּראָטעסטירען. ווילענדיג זיך אויסהיטען פון אַנ'עקזעקוציע, האָט ער איבערגעטראָגען אַ טייל סחורה אויף

פיעטריקאָווער 33, וואו ער האָט געעפענט אַ געשעפט אויפ'ן נאָמען פון זיין אַלטען פאָטער. דערהויפּט ראָט פון ווינשטאַרט'ן געלונגען די פירמע „ט. ראַ־ פּאַפּאָרט און ברודער". ווינשטאַרט איז איינגעזעצט געוואָרן אין אַרעסט.

אַלס ריכטער קאָמיסאַר איז נאָמינירט געוואָרן לעאָפּאָלד ראָזענבוים, אַלס קוראַטאָר אַדוו. שמעון לאַנדוי.

* * *

אויך די פירמע „אביגדור קאָהן", מאַ־ נופאַקטור געשעפט אויף פּיעטריקאָווער 37, איז געשטעלט געוואָרן אין צושטאַנד פון אַנ'אויפּאַרלאָשטש.

אביגדור ק. איז שולדיג דער אַקציאָנ־ געזעלשאַפט „יוזעף ריכטער" אַ בעדייַ־ טענדע סומע פאַר סחורה. לעצטענס האָט ער נישט איינגעקויפט די וועקסעל

פּראָטעסטען מיט זיין זשירא. אַצט האָט ער אונגעזעצט אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען און דאָס געשעפט ליקווי־ דירט. דעם לאָקאַל אויף פּיעטריקאָווער 37 האָט ער געשלאָסען. דערביי איז ער שולדיג דער פירמע ריכטער האָבער 54000 זל. קאָהנ'ס וועקסלען זענען דורך דער פירמע ריכטער איבערגעגעבען געוואָ־ רען דער „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַ־ יאָוועגאָ", וואו זיי זענען פּראָטעסטירט געוואָרען און די פירמע ריכטער האָט נישט אַלע פּראָטעסטען מיט קאָהנ'ס זשירא געקאָנט אויסקויפען.

אַלס ריכטער קאָמיסאַר איז בעשטימט זיגמונט ראַפּאָפּאָרט, אַלס קוראַטאָר אַדוו. מיכאַל קנעפעל.

אביגדור קאָהן ווערט איבערגעגעבען אונטער פּאָליציאַנישער אויפזיכט.

לאָדזער יודיש מיידעל אין די נעגעל פון פרויען-הענדלער

אויפ'ן בוג געפינט מען אין אַ פלאַש אַ בריוועלע פון דער אומגליקליכער

קיין לאָדז איז אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז אין טייך בוג, נעבען ביעלסק-פּאָד־ לאַסקי, איז געפינען געוואָרען אַ פלאַש מיט אַ בריוועלע, געשריבען מיט בליי. ווען דאָס בריוועל איז דורך אַ יוד אי־ בערגעלעזען געוואָרען האָט זיך אַרויס־ געשטעלט אַ סענסאַציאָנעלע געשיכטע:

דאָס בריוועל האָט ענטהאַלטען אין זיך אַ וועה-געשריי פון אַ פערצווייפעל־ טער הילפלאָזער יודישער טאָכטער פון לאָדז, וועלכע שרייבט:

„איך בין אַריינגעפאַלען אין דער נעץ פון אַ שייקע-הענדלער מיט לעבע־ דיגער סחורה. מען פיהרט מיך אודאי קיין פראַנקרייך.

איך בין פערפיהרט געוואָרען דעם 7. סעפטעמבער ד. י. דורך אַ געוויסען זאַלצמאַן פון לאָדז. מיר דאַרפען זיין אין דאַנציג.

מאַריל אַ לעוו פון לאָדז פּיעטריקאָווער 18".

די פּאָליציי אין ביאַליסטאָק פיהרט וועגען דעם אַנ'אויספאָרשונג.

זיך געשאַפען אַ פּראָפעסיאָנעלער פעראיין פון רעליגיעזע האַנדעלס- און ביורא-אַנגעשטעלטע

(:) זונטאָג אָוועגד איז אין זאַל פון בעקער-צעך, פאָרגעקומען די גרינדונגס פערזאַמלונג פון אַ פּראָפעסיאָנעלען פעראיין פון רעליגיעזע האַנדעלס-און ביורא - אַנגעשטעלטע ה' פשיטיצקי עפענט די פערזאַמלונג און רעדט וועגן דער מאַטעריעלער לאַגע אין וועל־ כער עס געפינען זיך די האַנדעלס-אַנ־ געשטעלטע. דער סעקרעטאַר אין אָר־ גאַניזירט-קאָמיטעט ה' ש. הערשקאָוויטש שילדערט די טרויעריגע לאַגע פון אַנ־ געשטעלטען, גאַנץ בעזונדערס פונ'ם רעליגיעזען אַנגעשטעלטען. עס רעדען נאָך איינינע רעדנער און עס ווערט געוועהלט אַ צייטווייליגער קאָמיטעט פון פאָלגענדע פערזאָנען. באַנק — דיר. יחיאל גרילאַק, יוסף לובלינסקי באַנק־ דיר. משה פשיטיצקי, שמואל הערשקאָ־ וויטש, יעקב לייב טרויבע, לייב וואַר־ שאַווסקי, ליידזער שטייער, מ. טויבס דוד עפּשטיין און גבריאל בוימגאָלד,

—:0:—

פּאָסט-מאַרקעס אויף אַנ'אַר־ טיקעל

(וו) די לאָדזער פּאָסט-דירעקציע האָט בעקומען אַ מיטטיילונג, אַז אין פער־ קעהר האָבען זיך לעצטענס בעוויזען פאַלשע אָפּגעוואַשענע פּאָסט-מאַרקען צו 25 גראָשען. די מאַרקען-פעלשער ווע־ רען געזוכט.

די שמש'טע האָט אויסגעריסען ביים גבאי די באָרד

אַ פּיקאַנטע געשיכטע מיט אַ חשיד'ן בעל-תפילה, אַ אַפּאָזיציאָנעלען גבאי און אַ היציגער שמש'טע

(—) אין דישקינ'ס שטיבעל אויף נאַוואָמיעסקאַ גאַס 8 האָט לעצטענ'ס אויסגעבראָכען אַ סכסוך צוליב אַ בעל תפלה אויף די ימים נוראים.

זייט אַ לענגערער צייט איז דאָרט געווען דער בעל-תפלה דער שמש פון שטיבעל, וועלכען מען רופט דער געלער איטשע מאיר. לעצטענס אָבער איז אין שטיבעל ענטשטאַנען אַ אָפּאָזיציע געגען געלען איטשע מאיר און דאָס זיך דערפאַר ווייל מען האָט געזעהן מיט מיידלעך, אַז ער איז עובר נישט אַזוי זעהר גזירות אין הלכות אשות...

הגם דער חשד האָט זיך רויסגעוויזען פאַר אומבעגרינדעט, האָט די אָפּאָ־ זיציע פאָרט נישט געוואָלט אָפּלאָזען דעם ענין, טענה'נדיג, אַז ווי באַלד מען האָט אַמאָל בלויז געקענט האָבען אַזאַ חשד, איז דער געלער איטשע מאיר אויך שוין נישט ראוי צו זיין אַ שליח-ציבור.

צוליב דעם האָט דער גבאי פון שטיבעל דוד מענדראָווסקי אונטערהאַנדעלט מיט אַ צווייטען בעל תפלה און איז מסכים מיט איהם אַדורכגעקומען ער זאָל דאַווענען פאַר'ן עמוד אין די ימים נוראים.

פון די מעשה איז געוואָוואָר געוואָרען דער געלער איטשע מאיר און עס האָט איהם שטאַרק פערדראָסען. שויך צו זאָגען פערדראָסען, עס האָט איהם פשוט אַרומגענומען אַ געוואַלטיגער גרימצאָרן און ער האָט בעשלאָסען זיך צו געהן אויסמענה'ן מיט'ן בעל דבר, מיט'ן גבאי הייסט עס. מילא, דאָס וואָלט נאָכנישט געווען אַזאַ עולה, האָט זיך אָבער דער געלער איטשע מאיר בענאַרישט און מיטגענומען אויך זיין זוגתו.. אַ יודענע ווי דער שטיינער קרעגקט דאָך מעהר אַ מאַנס עולה, ווי דעם מאַן גופא און ווייבער האָבען דאָך עפּעס אין זיך אַ כּח פאַר יודישקייט... כידוע האָט זיך דעם געלען איטשע מאַ־ יר'ס ווייב נישט אַנדערש געקאָנט שטי־ לען דעם כעס, ווי נאָר דורך אויסרייסען דעם גבאי אַ האַלבע באָרד.

דאָ האָט שוין אָבער דער תובע אליין אויך נישט געקענט בלייבען גלייכגילטיג. עס האָט זיך אין איהם אָנגעצונ־ דען דער יודישליכער פייער און ער האָט דעם גבאי דערלאַנגט אַ זעץ מיט אַ שטעקען איבער'ן קאָפּ און איהם גע־ מאַכט אַ וואונד.

עס איז געוואָרען אַ געוואַלד, אַ גע־ שריי, נאָר געה שלאָג זיך מיט אַ הוצי־ גען שמש און מיט אַ יודענע אַ שמש'טע דערצו.

דעם גבאי, איז נישט געבליבען קיין אַנדער עצה ווי צו געהן צו אַ דאָקטאָר און מאַכען אַ אָבדוקציע און אָט מיט דעם זאַכליכען בעווייז וועט ער ערשט דעם ענין איבערגעגעבען אין געריכט און מיר וועלען נאָך האָבען אַ רומעל יודי־ שען פּראָצעס, וואָס גיט נישט עפּעס נישט צו קיין גרויס כבוד די יודישע בתי תפלה.

אַ שאָד צו פערלירען דעם „אינ־ טעליגענטען חתן"...

מורא'דיגע טראַגעדיע פון אַ פערפיהרטער יונגער פרויען

(§) צום פויער פּאַרעוואָווסקי פון דאָרף רעמביניע, האָט זיך אַריינגעצוי־ גען אַ געוויסער סטאַניסלאַוו יעזשערסקי וועלכער האָט דערצעהלט, אַז ער וואוינט אין לאָדז אויף זשעראָמסקי-גאַס 85. מאַכט זיך, אַז פּאַוועלסקי האָט אַ 18- יעהריגע טאָכטער מאַריאַנאַ און זי פערליבט זיך אין סובלאָקאַטאָר. דעם פויער איז דער שידוך געפעלען און ער האָט מסכים געווען צו נעמען יעזשער סקי'ן פאַר אַנ'איידעם, בפרט, אַז ער איז אַ „באַנק-בעאַמטער", ער האָט אַ גאָלדענע מלאכה אין האַנד. עס האָט שוין געהאַלטען דערביי, אַז די חתונה זאָל פאָרקומען אַ ליאַדע טאָג. דערווייל איז יעזשערסקי געפאָהרען קיין לאָדז מיטטיילען זיינע עלטערן, אַז ער געהט חתונה-האָבען און אין וועגס בעזאָרגען די נויטיגע פּאַפּירען יעזשער־ סקי איז אָבער מעהר נישט צוריקגע־ קומען אין דאָרף. און אַ שאָד איז גע־ ווען מאַריאַנ'ען צו פערלירען אַזאַ „אינ־ טעליגענטען" חתן. איז זי דעריבער גע־ פאָהרען קיין לאָדז איהם דערמאָנען אין זיין ליבע און פליכטען. אין לאָדז איז געקומען די ביטערע ענטוישונג. זי האָט זיך דערוויסט, אַז יעזשערסקי וואוינט

נישט און האָט נישט געוואוינט אויף זשעראָמסקי 85. דאַן איז איהר געקראָ־ כען אין קאָפּ אַריין, אַז זי איז געפאַלען אַ קרבן פון אַ דאָן-זשואַן. אַהיימגעהן אי־ דיג צו פוס אַ צובראָכענע און פער־ צווייפעלטע, האָט זי ביים באַהן-פלאַנץ בעמערקט אָנקומען אַ צוג פון פּאַביאַ־ ניץ. מאָמענטאַל האָט זי בעשלאָסען זיך דאָס לעבען צו נעמען און כּהרף־ עין זיך אַרונטערגעוואָרפען אונטערן צוג. דער צוג האָט די אומגליקליכע מיטגעשלעפּט אונטער די רעדער 200 מעטער. זי איז אָפּגעפירט געוואָרען אַ צוקאַלעטשעטע און אָהן ביידע פיס. אין אַ האָפענונגסלאָזען צושטאַנד איז מאַריאַנאַ פּאַוועלסקאַ אַפּגעפיהרט געוואָ־ רען אין שפּיטאָל.

וויצע-פּרעזידענט וויעלינסקי ערנסט קראַנק

(פּ) דער וויצע פּרעזידענט וויעלינסקי איז ערנסט קראַנק געוואָרען. ער ליידט אויף אַסטמאַ. עס איז נישטאָ קיין האָפ־ נונג, ער זאָל אַזוי גיך ווידער זיין טע־ טיג אויף זיין אַמט.

—

יאָהרגאַנג 1907

געהט שוין אַ היים פון מיליטער

היינטיגע וואָך וועט מען פריי לאָזען פון מיליטער-דינסט דעם יאָהרגאַנג 1907. אין איינינע פולקען וועלען שוין די זעלנער מאָרגען אַהיימגעלאָזט ווערען.

אַספאַלט-שאָסע

לאָדז-פּאַביאַניץ

אין יאַנואַר 1931 וועלען פערענדיגט ווערען די אַרבייטען ביים אַספאַלטירען דעם שאָסע לאָדז-פּאַביאַניץ.

——=0§0=——

קלאַנגפילם-טעאַטער

Casino

שוין מאָרגען
ערעפענונג פון סעזאָן
ס'וועט ווערען אילוסטרירט דאָס
קלאַנגפילם-קונסט-ווערק
„אונטערגעהאַקטע
פליגעל"
אויסערדעם:
Raquel Meller
די וועלט-בעריהמטע קאָנקורענצלאָזע
זינגערין אין איהר אונפערגלייכליכן
רעפּערטואַר.

גנבים „אַרבייטען"

(§) גנבים האָבען זיך אַריינבעקומען אין קאָרידאָר פון ד"ר אָזמאַרין (נאַ־ רוטאָוויטש 9) און אַרויסגעגנב'עט מעַת רערע מלבושים.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

פון „ישיבת בית ישראל"

זונטאָג איז אין אונזער לאָקאַל פון „כנסת ישראל" (וווסכאָדניאַ 45 פאָרגע־ קומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „ישיבת בית ישראל". די פערזאַמלונג עפענט ר' מרדכי העבער, אנווייזענדיג אויף דער וויכטיגקייט אויסצופערטיגען דעם ישיבה-בנין אויף יאַקובאַ 12, דאַן ווערט אויסגעוועהלט אַלס פּאָרזיצענ־ דער ר' דוד ליב העבער, וועלכער פאָדערט אויף די פערזאַמעלטע צו בע־ ציהען זיך צו דער פערזאַמלונג מיט יראת הכבוד פאַר'ן כבוד התורה און פאַר'ן כבוד פון אַלעקסאַנדערער רבי רעם בעל ישמח ישראל זצ"ל אויף וועל־ כענס נאָמען די ישיבה איז געגרינדעט. נאָכ'ן אָפּגעבען דעם קאַסע-בעריכט, וועלכער ווערט איינשטימיג אָנגענומען רעפערירט ר' מרדכי העבער איבער דער טעטיגקייט. ער שוינט דערביי נישט די אַלטע פערוואַלטונג אנווייזענ־ דיג, אַז די גאַנצע אַרבייט איז געלע־ גען אויף צוויי פערזאָן און ביי זאָלכע אומשטענדען וועט נישט מעגליך זיין ווייטער צו פיהרען די ישיבה, איבער־ הויפּט צו פערענדיגען דעם ישיבה-בנין.

עס רעדען נאָך ר' מאיר שאַליט, ר' מרדכי מענדל גאָלדבערג. דערנאָך ווערט אויסגעוועהלט די נייע פערוואַלטונג, וועלכע האָט זיך קאָנסטיטואירט אויף פאָלגענדען אופן: פרעזעס הר' שמחה אבערבוים, וויצע - פרעזעס ר' מרדכי העבער און ר' איסר שוואַרץ אַלס קאַ־ סירער, ר. זינדל פיין — סעקרעטאַר. ר' בעריש פרץ זלאַטשיסטי און פער־ וואַלטונג: ר' שאול'קע בוימגאַרטען, ר' יונה פרענקעל, ר' וועלוועל ראָזענבלום, ר' אלי' פּאַטראָן ר' פישעל נוטפריינד א. אַנד. רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: ר' אברהם וואָלפיש, ר' יצחק מענדעל שיפער, ר' מרדכי מענדעל בלאַוואַט.

זונטאָג די וואַהלען צום קאָנגרעס

פאַר'ן אַרבייטענדען ארץ-ישראל

ווי ס'איז געווען פאָראויסצוזעהן, האָבען די וואַהלען צום קאָנגרעס פאַר'ן אַרבייטענדען א"י אַרויסגערופען אַ גרויסע פעראינטערעסירונג. אין לאָדז זענען פאַרהאַן 6000 וואַהל-בערעכטיגטע. ס'זע־ נען אַריינגעטראָגען געוואָרען 5 קאַנדי־ דאַטען-ליסטען: № 1 פון די רעכטע פ"צ, 2, — רעליגיעזע סאָציאַליסטען „דת-ועבודה", 3 — „החאחדות-גורדוני־ יה", 4 — השומר, 5 — פועלי ציון לינקע.

די וואַהלען אין לאָדז קומען פאָר אין די לאָקאַלען פון „התאחדות" שעני־ רעווישאַ 3/5 און פון פּראָפעסיאָנעלען פאַריינער פעראיין, בזשעזשינער 5. די וועהלער רשימות זענען אַרויסגעלעגט צום קאָנטראָלירען טעגליך אין דעם לאָ־ קאַל שענקעוויטשאַ 3/5 ביז אָוונד.

פערשאַלטען בלוט

גרויסער שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער היינטיגער צייט

(35 פאָרטזעצונג)

מיט לאַנגזאַמע [illegible] איז די ראָמע צוגעגאַנגען צו בע־ לאַ'ן, אויפגעהויבען דעם געריכטען שלייער, וואָס זי האָט געהאַט אויפ'ן פּנים און געפרעגט:

— זענט איהר, פרייליין בעלאַ, די טאָכטער פון אַרעס־ טירטען?

— יאָ, איך בין עס — האָט דאָס יונגע מיידעל געענט־ פערט.

זי האָט זיך אַצט געהנטער צוגערוקט צו בעלאַ'ן און אויסדרעהענדיג דעם קאָפּ צו די פּאָליציאַנטען האָט זי אויפסניי אָנגעהויבען:

— קאָנט איהר מיר ערלויבען אַליין צו בלייבען מיט דעם דאַזיגען פרייליין?

— איך בעדויער זעהר, גנעדיגעס פרייליין, וואָס איך וועל אייער בקשה נישט קאָנען ערפילען, — האָט דער פּאָ־ ליציסט געזאָגט, נאָכדעם, ווי ער האָט זיך טיף פערנייגט.

— און פאַרוואָס נישט? — האָט די פרעמדע מיט שטויסענדער בליקען געקוקט אויפ'ן פּאָליציסט.

— ווייל בעלאַ פעלד איז נאָר וואָס אַרעסטירט געוואָרען.

— ווירקליך! פאַרוואָס? — האָט די פרעמדע געזאָגט מיט צוטערדיגע ליפּען.

— זי איז פערדעכטיג אַלס מיטשולדיגע פון איהר פאָ־ טער! — האָט דער קרימינאַל-בעאַמטער געזאָגט.

— אַך, מיין טייער פרייליין, ווער איהר זאָלט דאָרט ניט זיין, גלייבט נישט אין דעם! נישט איך און נישט מיין פאָ־ טער זענען אין דעם שולדיג! כאָטש איך ווייס נישט, וועך אויך איהר זענט, כאָטש איך ווייס נישט, וואָס ס'האָט אייך דאָ אַהערגעבראַכט צו מיר, דאָך דערקען איך אין אייער מילד פּנים, אַז אין אייער ברוסט קלאַפּט אַ מענשליך האַרץ, און אַז איהר וועט נישט פערלאָזען דאָס צוטער פון אַנ'אומגליק־ ליך צובראָכען מיידעל. איהר קוקט ביי מיר אַצט אויס ווי אַ מלאך פון הימעל, וואָס איז געשיקט געוואָרען מיך צו פריידען אין אַנ'אומגליקליכער שעה! אָ, גלויבט מיר, גנע־ דיגע פרייליין, מיין אַרימער גוטער פאָטער ליידט אומזיסט!

ביי די דאָזיגע ווערטער איז בעלאַ געפאַלען דער פרעמ־ דער צו די פיס און איהר געקושט די זוים פון איהר קלייד.

די שוואַרץ-געקליידעטע פרוי איז געווען טיף גערי־ הרט און געמאַכט אַ טריט אויף צוריק.

אין איהר בלאַסען פּנים האָבען זיך די פאַרבען געביטען. איהרע פלאַמענדיגע אויגען האָבען רחמנות'דיג געקוקט אויף די כּנוהענדע.

— אָ רחמנות! — הערט בלויז אויס מיינע רייד — ראָן וועט איהר קאָנען אויפהייבען איבער מיר! — האָט בעלא זיך ווייטער געבעטען.

— גנעדיגעס פרייליין, לאָזט אייך נישט פערפיהרען דורך דער דאָזיגער קאָמעדיאַנטין, גלויבט איהר נישט קיין וואָרט! די שולד פון איהר פאָטער איז בולט בעוויזען גע־ וואָרען. מיר זענען איינגעזעטליך אַרגעקומען אויסצוזוכען די זאַכען פון אייער ערמאָרדעטען ברודער, — האָט אַ פּאָלי־ ציסט זיך אַריינגעמישט.

— אייער ברודער? — האָט אַצט געקלונגען אַ [illegible] רייסענד געשריי פון דעם מיידעל'ס ברוסט, און אין איין אוי־ גענבליק האָט זי זיך אַ שטעל אויף געגעבען און מיט בריי־ טע צוועפענטע אויגען אָנגעקוקט די פערשלייערטע דאַמע.

— איך בין קלאַרא באָן ראָזען — האָט זי שטיל גע־ זאָגט.

— קלאַרא פאָן ראָזען? — אהא, איהר זענט די שוועס־ טער פון מיין... אהא, די שוועסטער פון אַ מאַן, וואָס דער שרעקליכער גורל האָט איהם געטראָפען, אויידער ער האָט נאָך בעוויזען אויסצופיהרען זיינע שענדליכע מעשים! — האָט בעלא געשריגען אויפ'ן גאַנצען קול, און איהרע אויגען האָבען געבלישטשעט מיט אַנ'אונהיימליך פייער.

קלאַרא ראָזען האָט קראַמפּהאַפט אַ ציטער געטאָן.

— שענדליכע מעשים? — וואָס הער איך דאָ פאַר אַ ווערטער? — האָט זי געשטאַמעלט.

— איך וועל אייך זאָגען דעם אמת! איך האָב אייער ברודער זעהר שטאַרק געליבט, אָבער איך האָב זיך אין זיין פערזאָן גענאַרט. איך האָב איהם בעקענט אונטער'ן נאָמען אַלפרעד מילער, און ביי פערשיידענע געלעגענהייטען האָט ער ערקלערט, אַז ער איז דער איינציגער זוהן פון זיין פאָטער, וועלכער וואוינט זעהר ווייט פון דאַנען. ערשט אין דעם שרעקליכען מאָמענט, ווען אויף מיין פאָטער איז געפאַלען די שווערע בעשולדיגונג, האָב איך זיך דערוויסט זיין אמת'ן נאָמען!

— איהר דאַרפט מעהר נישט רעדען, פרייליין! איהר זענט אַרעסטירט און איהר מוזט מיטגעהן מיט אונז! — האָט דער פּאָליציסט אָנגעהויבען.

קלאַרא ראָזען האָט אין דעם מאָמענט אַ פרעג געטאָן דעם פּאָליציסט:

— האָט איהר געפינען די פערשוואונדענע זאַכען?

— יאָ, גנעדיגע פרייליין. דער רינג איז געפינען געוואָרען ביי דעם דאָזיגען מיידעל און די באַנקנאָטען האָבען מיר אַרויסגענומען פון פּולט-טיש.

— אויף אַזאַ אופן איז דאָך די שולד פון מערדער קלאָר בעוויזען? — האָט קלאַרא געציטערט פאַר שרעק.

— אָ, פרייליין, גלויבט נישט אין דעם! אַלע בעווייזען זענען מאַקע געגען אונז, אָבער איך שווער ביי גאָט, אַז מיר זענען אונשולדיג! הערט מיך ווייטער אויס! — האָט זיך בעלא געבעטען.

— רעדט ווייטער, איך גלויב אייך, אַז איהר האָט מיין ברודער זעהר שטאַרק געליבט.

— אָ, איך דאַנק אייך טויזענד מאָל! ווען איהר וועט מיך ווהיג אויסהערען, וועט איהר זיך אויף אַנ'אמת איבער־ צייגען, אַז מיין פאָטער איז נישט קיין פערברעכער.

— איך בעדויער זעהר, גנעדיג פרייליין, איך קאָן נישט ערלויבען אַז די דאָזיגע אונטערהאַלטונג זאָל ווייטער גע־ פיהרט ווערען. דאָס דאָזיגע מיידעל איז אַרעסטירט און איך בין געצוואונגען, זי אָוועקצופיהרען אין געריכט אַריין.

— איך זאָג אייך גוט פאַר דעם דאָזיגען מיידעל אַז איך בעט מיך מיט איהר אַליין איבערצולאָזען!

דער פּאָליציי-בעאַמטער איז אַ ווייליגע שטיל געבליבען.

— איהר דאַרפט נישט קיין מורא האָבען, גנעדיגע הער, איך וועל אייך נישט אַנטלויפען! — האָט בעלא צוגע־ געבען.

— גנעדיגע פרייליין ראָזען, איך בין געצוואונגען אייער וואונש צו ערפילען. אָבער איך ערלויב דאָס געשפּרעך גאָר אויף פינף מינוטען צייט, — האָט געזאָגט דער קרימינאַל־ פּאָליציסט, נאָכדעם, ווי ער האָט זיך טיף פערנייגט.

ער האָט דאַן אַ וואונק געטאָן צו זיינע קאָלעגען און אַלע צוזאַמען האָבען פערלאָזט דאָס צימער.

די יונגע מיידלעך זענען געבליבען אַליין. עטליכע מינוט צייט האָבען זיי זיך ביידע פרעמד אָנגעקוקט. פלוצלינג אָבער איז בעלא אויפגעציטערט געוואָרען, פערשטעקט איהר פּנים מיט ביידע הענד און שלוכצענדיג איז זי אַנידערגעפאַלען אויף דער זאָפע.

(פאָרטזעצונג קומט)

פערקויפטע נשמות

שפאַנענדער ראמאַן

(153 פאָרטזעצונג)

— זיכער, — האָט גערמאַן קאַלט געענטפערט. — זיין גנעדיגע הויכהייט וועט אַרויסגעבען אַ בעפעהל געגען איהר פערלאַנג. און אויב דו וועסט זיך דורכאויס ענטגעגענשטעלען, וועסטו דיין שעהנע וואוינונג, וואָס דו האָסט אין דער קאָמענדאַנטור, מוזען ענדערן אויף אַ זעהר נישט אַנגענעהם אָרט.

— וואָס, וואָס?

— אויף דער תפיסה אין דער באַסטיליע, — האָט גערמאַן טרויעריג צוגעגעבען.

דער קאָמענדאַנט איז געבליבען ווי פערשטיינערט.

— הייסט עס, אַז איך מוז דאָ אייביג פערבלייבען? — האָט ער אויסגעשריגען מיט פערצווייפלונג.

— איהר וועט פערבלייבען אויף אייער פּאָסטען ביז צו דער ענדע פון אייער לעבען, — האָט גערמאַן ווייטער געזאָגט.

דער קאָמענדאַנט האָט טרויעריג אַראָפּגעלאָזט דעם קאָפּ.

גערמאַן האָט מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט זיך דערווייל צוגעקוקט צו דער הערליכער געשטאַלט.

— דער פּאַראַל איז פאַר אייך זעהר נישט קיין גוטער, — האָט דער קאָמערדינער ווייטער געצויגען, קוקענדיג אויפ'ן ציטערדיגען קאָמענדאַנט.

— איך מוז וועגען דעם מעלדען דעם קעניג.

דער קאָמענדאַנט האָט אָפּגעווישט דעם שווייס פון שטערען, בעטענדיג גערמאַן'ען, אַז ער זאָל דעם גאַנצען ענין פערשווייגען.

דער קאָמערדינער האָט כסדר געמאַכט ביזווילינגע בעמערקונגען, פאַרשענדיג די פיס־צייכענס אויפ'ן זאַמד.

פלוצלינג האָט דער קאָמענדאַנט געהערט גערמאַנ'ס געשריי. ער האָט אויף איהם געקוקט מיט אַ פּאָר אויסגעשטאַרטע אויגען און מיט אַ אָפען מויל.

— העלפט מיר! — האָט גערמאַן אויסגעשריגען איך בין אַריינגעפאַלען אין דער נעסט. אָך, ווי עס בריהט, מיין פיס, גאָט מיינער!

דער קאָמענדאַנט איז געבליבען, ווי פערגליווערט, אין אַ ווילע אַרום האָט ער זיך דערמאַנט, אַז מאַללי האָט פערלייגט עטליכע נעסטען.

דער קאָמענדאַנט האָט מורא געהאַט דעם פיס צו דערהויבען, אַז עס זאָל איהם נישט טרעפען דער זעלבער גורל, וואָס גערמאַנ'ען. גערמאַן האָט געשריגען ווי אַ געפּענטעטער.

— זעלנער, קומט אַרויף צו מיר, שיקט מיר אַרויף צוואַנציג מענשען, — האָט ער בעפוילען, — שנעלער, שנעלער, מאַללי קום אויך אַרויף.

מאַללי איז גלייך געקומען צו לויפען.

— ריהר דיך נישט פון אָרט! — האָט זי געוואָרענט דעם קאָמענדאַנט. — דאָרט איז פערלייגט אַ דריטע נעסט.

דער קאָמערדינער האָט מורא'דיג געשריגען.

— איך האָב שוין קיין פיס מעהר. — האָט ער געזיפצט. — איך שטאַרב.

מאַללי האָט זיך גענומען צו בעפרייען גערמאַנ'ען.

נאָך דעם, ווי די זעלנער זענען געקומען, האָבען צעהן אויפגעהויבען די רעכטע קלאַפּע און צעהן זעלנער די לינקע.

די פולאַפּקע האָט זיך עטוואָס געעפענט, אַזוי, אַז גערמאַן האָט געקענט אַרויסציהען דעם פיס.

דער קאָמענדאַנט האָט בעמערקט, ווי די זעלנער טוען שטאַרק אַבסערווירען דעם טויטען־מענש אָהן אַ קאָפּ.

— פעהלט ווער פון די זעלנער? — האָט דער קאָמענדאַנט געפרעגט.

— ניין, עקסעלענץ, — האָט דער שערזשאַנט געענטפערט. — אין מיליטער איז פערהאַן אַ קאָמפּלעט.

— קיינער טאָר נישט פערלאָזען אָהן מיין ערלויבניש די באַסטיליע, — האָט דער קאָמענדאַנט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל.

— אָך, מיין פוס, — האָט גערמאַן ווייטער געקלאָגט, אונטערהינקענדיג אויף איין פוס.

— איך האָב אַ זעלטענע רפואה צו דער וואונד, — האָט מאַללי בערוהיגט דעם קאַמערדינער. — איך וועל באַלד ברענגען די רעצעפּט.

קרעכצענדיג האָט גערמאַן פאַמעליך זיך אַראָפּגעגערוקט, נאָכגעהענדיג מאַללי'ן.

דער קאָמענדאַנט איז איבערגעבליבען, און גענומען שטאַרק אַבסערווירען דעם געהיימניספולען מת.

אַראָפּקומענדיג הינטען, האָט מאַללי אויפגעשניטען דעם שטרימפּ אויף גערמאַנ'ס פוס, און אויף אַ ווייס שטיקעל ליינווענד אויפגעשמירט אַ גרינע זאַלב.

דער קאַמערדינער האָט אַ שריי געטאָן פון גרויס ווייטאָג.

— דער ווייטאָג וועט באַלד קלענער ווערען — האָט מאַללי איהם געטרייסט. — עס טוט אַביסעל וועה, אָבער עס שאַדט נישט, עס וועט נישט לאַנג געדויערען און די וואונד וועט זיך פערהיילען.

(פאָרטזעצונג קומט.

Ogłoszenie.

Dyrekcja Towarzystwa Kredytowego miasta Łodzi podaje do powszechnej wiadomości, że w dniu 29 września r. b. o godzinie 11-ej przed południem, w gmachu Towarzystwa Kredytowego, przy ulicy Pomorskiej 21, odbędzie się losowanie listów zastawnych konwersyjnych 4½% ser. VIII i 5% ser. IX na sumę zł. 160.275.–

קלאַנג-פילם-טעאַטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178

היינט און טעגליך
פון 16/9 ביז 22/9 1930

גרויסער קלאַנג און געזאַנג-פילם, קאָנקורענצלאָזע קונסט-ווערק א. נ.:

„דער פערשאָלטענער טייך"

אין די הויפּט-ראָלען:
רישאַרד בערטעלמעס און בעטי קאָמפּסאָן

אנפאַנג אין די וואכען-טעג 5.30, 7.30 און 9.15
שבת, זונטאג און חגאות 3.30

אויסערן-פּראָגראַם:
רעוועלאַציע-קלאַנג-צוגאַבע

דער נאָהנטסטער פּראָגראַם:
„די מאַראַל פון פרוי דולסקאַ"
ערשטער פּוילישער קלאַנג-פילם. אין די הויפּט-ראָלען:
דעלאַ ליפּינסקאַ און זאָפיאַ באַטיצקאַ.

לעזט!
אַכטונג! ═══ אַכטונג!
קאָנקורענץ-פרייזען!

כדי צו ערמעגליכן די ברייטסטע קרייזען פון ב׳ פּובליקום צו באַקומען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע׳ זענען די פּרייזן אין מיין פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי

12 שטיק („Express pictures")	זל. 2
6 „ פּאָסט-פאָטאָגראַפיעס	„ 2
6 „ פּאָסט- „ ברוין	„ 6
6 „ „ „ אויף זייד	„ 8

אַכטונג צו אַ ½ טוץ זיידענע פּאָסט-פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אַכטונג

אַן אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם!!

ס׳ווערען אויך אויסגעפּערטיגט פּאָרטרעטען אין ראַהמען און אויך אַ פערקויף פון ראַהמען

קומט און איבערציגט אייך!

מיט אַכטונג

„PARISIEN"
קונסט-אַנשטאַלט
פראַנציסקאַנער 30.

מעכאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ׳נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי-אַרבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.

פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20. וו. 17.

50—80 זל. טעגליך

קענען פערדינען פעהיגע פערטרעטער-ינס ביים פערקויף פון אַן אַרטיקעל וואָס לאָזט זיך לייכט פערקויפען. פעראינטערעסירטע קענען זיך מעלדען דעם 18 און 19 סעפּטעמבער צום ה׳ דירעקטאָר ה. צינער, אין גראַנד-האָטעל.

פאַדערט איבעראַל די בעסטע וועלט-בערימטע

מחזורים כל-בו עם אלפס הוצאת ירושלים-תל-אביב

וועלכע האָבען בעקומען אַ וועלט אויסצייכנונג אַ דאַנק די גוטע דרוק און גוט גלאַנץ פּאַפּיער מיט גרויסע אותיות און אַ גוטע יודישע איבערזעצונג, אַז ווער עס קויפט די מחזורים ירושלים-תל-אביב דער פיהלט דעם אמת'ן עונג יום טוב.

די מחזורים איז צו בעקומען אין 1 באַנד, 2 באַנד, 4 באַנד אויף ראש השנה און יום כפור, ווי אויך אויף אַ גאַנץ יאָהר אין 5 באַנד און 9 באַנד אַלעס שעהנע פּראַכט-בענדער אויך אַלע לוקסוסאָווע בענדער. אויך מחזורים „אבני נזר" אין קלענערן פאָרמאַט מיט אַ ריין יודישע איבערזעצונג אין 4 און 9 בענדער. אַ ליכטיגע דרוק און גוט פּאַפּיער כסדר מיט גרויסע אותיות אַלעס גוטע שעהנע פּראַכט בענדער. אויך צו בעקומען די בעריהמטע ווינער מחזורים מיט פּוילישע און דייטשע איבערזעצונגען מיט פיינע ווינער לוקסוסאָווע בענדער אויף ר"ה יו"כ אין 4 טיילען, ווי אויך אויף אַ גאַנץ יאָהר אין 9 טיילען אויך 1 טייל און 2 טיילען. אויך סידורים מיט פּוילישע איבערזעצונג צום סעזאָן איז פאָרגעזעהן אַ גרויסען אויסוואַהל פון אַלע סאָרטען ספרים ווי, סידורים, מחזורים, חומשים, ש"ס טורים, רמב"ם, משניות, חוקים, פסוקים א.ז.וו. אַלע סאָרטען טליתים וואָלענע און זיידענע ציצית, תפילין, מזוזות, קאַפּלין, נאַרטלין אַלע זאָרטען עטרות עכט גאַראַנטירט זילבער אַ ספּעציעלער אויסוואַהל פון ווינער זיידענע טליתים, אַלע זאָרטען לערן-ביכער יודישע און העברעאישע׳ ספּעציעל אויף שמחת תורה איז **פעהנער** מיט געפּאַרבטע שטעקלעך פאַר קינדער פאָרגעזעהן אַ גרויסער אויסוואַהל אויך קליינע און גרויסע ספר תורה'לעך פאַר קינדער אַלע זאָרטן הבדלות.

הורט און דעטייל אַלעס צו די ביליגסטע קאָנקורענץ פרייזען.

פאַר סוחרים אַ ספּעציעלען ראַבאַט

בעשטעלונגען פון פּראָווינץ ווערען זאָפאָרט ערלעדיגט.

צו ווענדען זיך דירעקט אין הויפּט ספרים געשעפט פון

יצחק שלאַמאָוויטש לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ № 16

Księgarnia i Wydawnictwo J. Szlamowicz Łódź, Nowomiejska № 16

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראַלאַנישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישע הייל-מאַגנעט-מאַסטעטיק

טעגליך פון 8 א זייגער פריה ביז 9 אָוונד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

ווילנער ספרים-סקלאַד	פערקויף פון שול-ביכער אין אַלע שפּראַכען	ספרים סקלאַד וואָסקאַדניאַ 34 פּראַנט געשעפט	פערקויף פון שרייב מאַטעריאַל	פערטרעטונג פון קאַלאַמייער טליתים.

מחזורים 25 פּראָצענט ביליגער!!!

דערמיט מעלדען מיר, אַז דער ספרים-סקלאַד „מסורה" איז איבערגעטראָגען אויף וואָסקאַדניאַ 34. פּראַנט געשעפט ווי אויך איינגאַנג דורכ'ן טויער. צו בעקומען אַלע אַרט ספרים און לעהר-ביכער ספּעציעלער אויסוואַהל פון מחזורים, אויך די וועלט בערימטע ווילנער רב פנינים מחזורים, אויך מיט פּוילישע איבערזעצונג, ש"ס, חומשים, פסוקים, משניות, מדרשים, סדורים, טליתים, גאַרטלען, קאַפּלעך, ציצית, מזוזות, צום נייעם שול-סעזאָן פערקויף פון אַלערליי שול-ביכער אויך שרייב-מאַטעריאַל, אַזוי אַז דאָס חדר יונגעל קאָן זיך אַלעס אוי'ן אָרט איינאָרדנען צו רעיעלע פרייזען. מיר האָבען געפּועל'ט ביי די ווילנער ספרים פערלאַגען גרויסע הנחות ספּעציעל פאַר קינדער גמרות פאַר חדרים פון פירמע ראָזענקראַנץ, שריפטזעצער צו ביליגע פרייזען, אַזוי אַז דאָס אָרימע קינד וועט קויפען אַ ליכטיגע, ריינע, פּינקטליכע ווילנער גמרא צום פרייז פון אַ וואַרשאָווער גמרא. געדענקט דעם אַדרעס:

וואָסקאַדניאַ 34, פּראַנט געשעפט אָדער דורכ'ן טויער.

צנים פחים בדרך עקש,
שומר נפשו ירחק מהם.
תקעו בחדש שופר, בכסה ליום
חגנו. כי חוק לישראל הוא
משפט:

איבער דעם זאָלסטו גלייך קומען אין דעם בעוואוסטען רעכטסקאָנסולענטן-ביוראָ

מאָנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאָנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלאַוזולעסאַר זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט

במשך 24 שעה.

מיט אַכטונג
ד. מאָנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

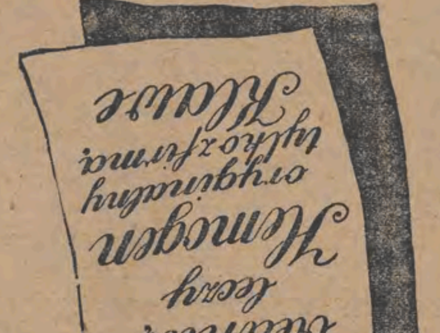

ב. זינגער רעכטס-קאָנסולענט
זאַכאָדניאַ 36, טעלעפאָן 108-47
צוריקגעקעהרט

בשורת ספר חדש:

„הרב של שמחה"

תולדות הרב הגדול בתורה ובחסידות רבי משה נחמיה הכהן ז"ל, אשר היה רב בעיר דוואַרט. בצרוף מכתבים כתב יד קדשם של אדמו"ר הרבי ר׳ בונם ז"ל ואדמו"ר הרבי ר׳ יצחק מוואָרקי ז"ל

מאת פ. ז. גליקסמאַן לודז, זאַוואַדזקאַ 16a

געגעז שוויס פון פיס

און אָדטשיסקעט נוצט נאָר פּראָשעק און פלאַסטער „ראַדיקאַל". פּרייז נאָר 30 גראָשען, אויך פלין „ראַדיקאַל" וואַשט אָב שמוץ און פלעקען פן אַלע קאָלירטע שיך, פּרייז 50 גראָשען אַ פּולעשעל, אויך פלין „ראַדיקאַל" צו וואַנצען פּרייז פון אַ פלעשעל 100 גראַם 50 גראָשען. יהט אייך פאַר מינדערווערטיגע נאָכמאַכונגען, וועלכע ברענגען נישט קיין נוצען נאָר שאָדען בלויז די פיס. צו בעקומען ביים ציימונגס-פערקויפער ווינער, פּיעטריקאָווער 10 №

בוכהאַלטעריע איינפאַכע און דאָפּעלטע (איטאַליענישע און אַמעריקאַנישע)

ווי אויך מאַשין-שרייבען און רעכענען לערן איך אויס גרינדליך פאַר 30 זל. בלויז מאַשין-שרייבען 10 זל. קילינסקיעגאָ 50 (פריהער צעגעלניאַנאַ 55) קווער אָפיצינע 1-טער שטאָק. מיר ערטיילען אויך קאָרעספּאָנדענץ, האַנדעלס-אַריטמעטיק און סטענאָגראַפיע.

אַכטונג!

אַלע פערטרעטער פון לאָסען

מעלדעט אייך דעם 18 און 19 סעפּטעמבער אין אייער אייגענעם אינטערעס צום ה׳ דירעקטאָר ה. צינער אין גראַנד-האָטעל.

פערשידענע פריזיער-אַרבייט

אויך קעמען און אָנדולירען
צו מעסיגע פרייזען
ביי זיידענשטאַט, לאָדז, פּאָלודניאָוואַ 24.

ZGUBIONO

kwit № 8882 Starom. Banku Ludow. Pl. Kościelny 4 na Zł. 25, pł. dn. 15.9 1930 r. Kwit uznany za nieważny. Zwrócić za wynagrodzeniem do biura „Argus", Zachodnia 36 dla L. Cytera.

א ספר תורה

צו פערקויפען
קילינסקיעגאָ 43 וואָהנונג 10 פּראַנט 2 שטאָק.

אין לאָקאַל פון דער שולע א. גייסט קאַמיענאַ 2 וועט מען דאַווענען היי-יאָהר ימים-נוראים מיט'ן בעוואוסטן בעל-תפלה ר׳ לייבוש גאָלדבערג נ"י פלעצער ווערען פערדינגען טעגליך פון 10 ביז 2 מיטאָג און 5—7 אָוונד.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, דאָס אין מיין ניי-רעמאָנטירטע פריזיער-אַנשטאַלט זענען די פּרייזען ערמעסיגט. שערען קאָסט 1 זל., ראַזירען—50 גר., אָנדולאַציע 1.50, מאַניקיר 80 גר. מיט אַכטונג פריזיער-אַנשטאַלט פּיעטריקאָווער 60.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס, אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרנישט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 פּר. 1 שט.

וויכטיג פאַר דאַמען!

פאַר נאָר 2.50 זל.

מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גאַנצליך ניי. געדענקט די אַדרעס:

[illegible] 23

בעמערק.: ניי היטע די לעצטע נייהייטען אין פיינע פּיליצער איבערזעצונג 50 פּראָצ. ווי איבעראַל,

„TULA"

8-טונג!

דאָס

לאַדזער טאַגעבלאַט

בעקומט מען טעגליך 6 אַ זייגער פריה

אין אַלע פּאָרזו-קיאָסקען

(„Ruch")

אַבאָנאַמענטס-פּרייז [illegible] אַנאָנסען-פּרייז [illegible]

Redaktor-wydawca B. [illegible]

Drukarnia B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska [illegible]